

MAGYARORSZÁG HIVATALOS LAPJA
2016. március 1., kedd

Tartalomjegyzék

4/2016. (III. 1.) MNB rendelet	A Magyar Nemzeti Bank előtti egyes engedélyezési, jóváhagyási és nyilvántartásba vételi eljárásokban, valamint bejelentéseknél alkalmazandó formanyomtatványokról	1772
5/2016. (III. 1.) MNB rendelet	Egyes adatszolgáltatási tárgyú MNB rendeletek módosításáról	2075
6/2016 (III. 1.) MNB rendelet	A hitelintézetek forint lejáratí összhangjának szabályozásáról szóló 20/2015. (VI. 29.) MNB rendelet tartalmának a hatálybalépést megelőző megváltoztatásáról	2086
5/2016. (III. 1.) HM rendelet	A Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet módosításáról	2087
4/2016. (III. 1.) AB határozat	A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 42/C. § c) pontja 2014. december 31-ig hatályos szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és folyamatban lévő ügyben történő alkalmazásának kizárásáról	2092
5/2016. (III. 1.) AB határozat	A Fővárosi Törvényszék 43.Pf.634.260/2014/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	2105
1098/2016. (III. 1.) Korm. határozat	A Tokaji Borvidék Borászati Közösségi Infrastruktúra Program támogatásáról	2117
1099/2016. (III. 1.) Korm. határozat	A tejágazat átfogó intézkedési tervéről	2117
1100/2016. (III. 1.) Korm. határozat	A rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból történő előirányzat-átcsoportosításról és a 2015. évi költségvetési maradványok egy részének felhasználásáról	2118

IV. A Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletei, valamint az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendeletei

A Magyar Nemzeti Bank elnökének 4/2016. (III. 1.) MNB rendelete a Magyar Nemzeti Bank előtti egyes engedélyezési, jóváhagyási és nyilvántartásba vételi eljárásokban, valamint bejelentéseknél alkalmazandó formanyomtatványokról

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 173. § d) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 4. § (9) bekezdésében meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

- 1. §** (1) A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról 2013. évi CCXXXVII. sz. törvény (a továbbiakban: Hpt.) hatálya alá tartozó, a hitelintézetet, valamint az önkéntes betétbiztosítási, intézményvédelmi alapot érintő alábbi engedélyezési és jóváhagyási eljárásokban, valamint bejelentéseknél a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) részére benyújtandó kérelem és bejelentés formanyomtatványát az 1. melléklet tartalmazza:
1. hitelintézet alapításának engedélyezése,
  2. hitelintézet egyesülésének engedélyezése,
  3. hitelintézet szétválásának engedélyezése,
  4. hitelintézet alapszabályának módosítása,
  5. hitelintézet befolyásoló részesedése megszerzésének és növelésének engedélyezése,
  6. hitelintézet, harmadik országbeli hitelintézet fióktelepe vezető állású személye megválasztásának, kinevezésének, újraválasztásának, ismételt kinevezésének engedélyezése,
  7. hitelintézet működése megkezdésének engedélyezése,
  8. hitelintézet tevékenységi köre módosításának engedélyezése,
  9. hitelintézet által kiemelt közvetítő (zálogközvetítő) – hitel és pénzkölcsön nyújtása pénzügyi szolgáltatás meghatározott köre, kézi zálog kikötésével és ellenében történő kölcsönnyújtási tevékenység (zálogkölcsönzés) keretében történő – igénybevételének, valamint a zálogközvetítővel kötött megbízási szerződés módosításának engedélyezése,
  10. hitelintézet által kiemelt közvetítő – pénzváltási tevékenység keretében történő – igénybevételének, valamint a pénzváltási tevékenységet végző kiemelt közvetítővel kötött megbízási szerződés módosításának engedélyezése,
  11. hitelintézet által kiemelt közvetítő – zálogkölcsönzésen és pénzváltáson kívüli pénzügyi szolgáltatás keretében történő – igénybevételének, ilyen közvetítővel kötött megbízási szerződés módosításának, a hitelintézet által többes kiemelt közvetítő igénybevételének, valamint többes kiemelt közvetítővel kötött megbízási szerződés módosításának engedélyezése,
  12. hitelintézet képviseletének, fióktelepének, leányvállalatának (hitelintézet, pénzügyi vállalkozás, egyéb vállalkozás) harmadik országban történő létesítésének engedélyezése,
  13. hitelintézet által devizakülföldinek minősülő vállalkozásban befolyásoló részesedés megszerzésének engedélyezése,
  14. hitelintézet, harmadik országbeli hitelintézet fióktelepe betétállománya, más visszafizetendő pénzeszköz visszafizetésére irányuló szerződésállománya, pénzforgalmi szolgáltatási keretszerződés állománya engedélyezése,
  15. hitelintézet Hpt. 3. § (1) bekezdés b), c) és l) pontjában meghatározott pénzügyi szolgáltatás nyújtására irányuló, legalább húsz szerződést vagy legalább tízmilliárd forint tőketartozást vagy lízingdíj-követelést tartalmazó szerződésállománya, követelésállománya átruházásának engedélyezése,
  16. hitelintézet működése megszüntetésének engedélyezése,

17. hitelintézet jogszabály alapján készített hitelbiztosítéki érték-megállapítási szabályzatának, valamint a szabályzat módosításának engedélyezése,
  18. önkéntes betétbiztosítási, intézményvédelmi alap létesítő okirata, valamint a létesítő okirat módosításának jóváhagyása,
  19. harmadik országbeli hitelintézet fióktelepe alapításának engedélyezése,
  20. harmadik országbeli hitelintézet fióktelepe működésének engedélyezése,
  21. harmadik országbeli hitelintézet fióktelepe tevékenységi köre módosításának engedélyezése,
  22. harmadik országbeli hitelintézet fióktelepe által kiemelt közvetítő, többes kiemelt közvetítő igénybevételeinek, valamint a kiemelt közvetítővel, többes kiemelt közvetítővel kötött megbízási szerződés módosításának engedélyezése,
  23. harmadik országbeli hitelintézet fióktelepe működése megszüntetésének engedélyezése,
  24. hitelintézetben fennálló befolyásoló részesedésszerzés húsz, harminchárom vagy ötven százalékos határérték alá csökkentésével, valamint megszüntetésével kapcsolatos bejelentés,
  25. hitelintézet bankképviselőjének áthelyezésével, megszűnésével és a képviselőt ellátó személyének változásával kapcsolatos bejelentés,
  26. bankszünnap tartásával kapcsolatos bejelentés,
  27. hitelintézet jegyzett tőkéjének felemelésére vonatkozó bejelentés,
  28. kiszervezésre vonatkozó bejelentés,
  29. összevont alapú felügyelet alá tartozó hitelintézet szoros kapcsolat létrejöttével, megszűnésével, módosulásával kapcsolatos bejelentése,
  30. hitelintézet pénzváltási tevékenységhez kapcsolódó bejelentése,
  31. hitelintézet függő kiemelt közvetítője, belső ellenőre, belső ellenőrzési szervezet vezetője egyes adataiban történt változás, kiemelt közvetítői és többes kiemelt közvetítői jogviszony megszűnésének bejelentése.
- (2) A Hpt. hatálya alá tartozó, a pénzügyi vállalkozást érintő alábbi engedélyezési eljárásokban, valamint bejelentéseknél az MNB részére benyújtandó kérelem és bejelentés formanyomtatványát a 2. melléklet tartalmazza:
1. pénzügyi vállalkozás alapításának és működése megkezdésének engedélyezése,
  2. pénzügyi vállalkozás tevékenységi köre módosításának engedélyezése,
  3. pénzügyi vállalkozás átalakulásának, egyesülésének engedélyezése,
  4. pénzügyi vállalkozás szétválásának engedélyezése,
  5. pénzügyi vállalkozás vezető állású személye megválasztásának, kinevezésének, újráválasztásának, ismételt kinevezésének engedélyezése,
  6. pénzügyi vállalkozásban befolyásoló részesedés megszerzésének és növelésének engedélyezése,
  7. pénzügyi vállalkozás által kiemelt közvetítő (zálogközvetítő) – hitel és pénzkölcsön nyújtása pénzügyi szolgáltatás meghatározott köre, kézi zálog kikötésével és ellenében történő kölcsönnyújtási tevékenység (zálogkölcsönzés) keretében történő – igénybevételeinek, valamint a zálogközvetítővel kötött megbízási szerződés módosításának engedélyezése,
  8. pénzügyi vállalkozás által kiemelt közvetítő – zálogkölcsönzésen kívüli pénzügyi szolgáltatás keretében történő nem zálogkölcsönzés keretében történő – igénybevételeinek, ilyen közvetítővel kötött megbízási szerződés módosításának, a pénzügyi vállalkozás által többes kiemelt közvetítő igénybevételeinek, valamint többes kiemelt közvetítővel kötött megbízási szerződés módosításának engedélyezése,
  9. pénzügyi vállalkozás Hpt. 3. § (1) bekezdés b), c) és l) pontjában meghatározott pénzügyi szolgáltatás nyújtására irányuló, legalább húsz szerződést vagy legalább tízmilliárd forint tőketartozást vagy lízingdíj-követelést tartalmazó szerződésállománya, követelésállománya átruházásának engedélyezése,
  10. pénzügyi vállalkozás működése megszüntetésének engedélyezése,
  11. pénzügyi vállalkozás egyes adataiban történt változás bejelentése,
  12. pénzügyi vállalkozásban történő befolyásoló részesedés megszerzésére, elidegenítésére, módosulására vonatkozó bejelentés,
  13. pénzügyi vállalkozás függő kiemelt közvetítője egyes adataiban történt változás, kiemelt közvetítői és többes kiemelt közvetítői jogviszony megszűnésének bejelentése.
- (3) A Hpt. hatálya alá tartozó, a független közvetítőt érintő alábbi engedélyezési eljárásokban, valamint bejelentéseknél az MNB részére benyújtandó kérelem és bejelentés formanyomtatványát a 3. melléklet tartalmazza:
1. többes kiemelt közvetítői tevékenység engedélyezése,
  2. többes ügynöki tevékenység engedélyezése,
  3. alkuszi tevékenység engedélyezése,

4. többes ügynök tevékenységi köre módosításának engedélyezése,
5. független közvetítői engedély visszaadásának engedélyezése,
6. független közvetítő egyes adataiban történt változás bejelentése.

2. §

A befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.), a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény (a továbbiakban: Kbftv.), a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Tpt.) hatálya alá tartozó, a befektetési vállalkozást, az árutőzsdei szolgáltatót, a befektetési alapkezelőt (ÁÉKBV-alapkezelő/ABAK), a tőzsdét, a központi értéktárat, a központi szerződő felet, a pénzügyi intézményt, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárat, a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézményt, a magánnyugdíjpénztárat és a biztosítót érintő alábbi engedélyezési, jóváhagyási és nyilvántartásba vételi eljárásokban, valamint bejelentéseknél az MNB részére benyújtandó kérelem és bejelentés formanyomtatványát a 4. melléklet tartalmazza:

1. befektetési vállalkozás tevékenységének engedélyezése,
2. befektetési vállalkozás tevékenységi köre módosításának engedélyezése,
3. befektetési vállalkozás és árutőzsdei szolgáltató állomány-átruházásának engedélyezése,
4. árutőzsdei szolgáltató tevékenységének, tevékenységi köre módosításának engedélyezése,
5. befektetési vállalkozásban, ÁÉKBV-alapkezelőben minősített befolyás megszerzésének és növelésének engedélyezése,
6. ÁÉKBV-alapkezelő tevékenységének engedélyezése,
7. ÁÉKBV-alapkezelő tevékenységi köre módosításának engedélyezése,
8. alternatív befektetési alapkezelő (ABAK) tevékenységének engedélyezése,
9. alternatív befektetési alapkezelő (ABAK) tevékenységi köre módosításának engedélyezése,
10. befektetési alapkezelőnél ügyvezető, igazgatóság tagja, felügyelőbizottság tagja, teljes tevékenységet irányító személy, a befektetéskezelési tevékenységet, a befektetési eszközök és tőzsdei termékek kereskedését irányító személy megválasztásának, kinevezésének, újráválasztásának engedélyezése,
11. tőzsde, központi értéktár, központi szerződő fél szabályzatának, szabályzata módosításának jóváhagyása,
12. befektetési vállalkozásnál vezető állású személyek megválasztásának, kinevezésének, újráválasztásának engedélyezése,
13. befektetési vállalkozásnál és árutőzsdei szolgáltatónál bejelentés köteles személy megválasztásának, kinevezésének, újráválasztásának bejelentése,
14. befektetési alapkezelőnél bejelentés köteles személy megválasztásának, kinevezésének, újráválasztásának bejelentése,
15. befektetési vállalkozás, árutőzsdei szolgáltató, befektetési alapkezelő (ÁÉKBV-alapkezelő/ABAK) kiszervezésének bejelentése,
16. tőzsdénél vezető állású személy megválasztásának, kinevezésének, újráválasztásának bejelentése,
17. központi szerződő fél, központi értéktár, tőzsde, befektetési vállalkozás, árutőzsdei szolgáltató, piacműködtető és befektetési alapkezelő elnevezésének, székhelyének bejelentése,
18. központi szerződő fél, központi értéktár, tőzsde, befektetési vállalkozás, árutőzsdei szolgáltató és befektetési alapkezelő telephelyének, fióktelepének, képviselőjének megnyitása és megszűnése, valamint fióktelep létesítésének időpontja és helye bejelentése,
19. befektetési vállalkozás, befektetési alapkezelő, kollektív befektetési forma, központi értéktár, pénzügyi intézmény, önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézmény, magánnyugdíjpénztár, biztosító értékpapír-kölcsönzési tevékenységének a tevékenység megkezdését megelőző bejelentése,
20. Bszt. szerinti függő ügynök és további közvetítő nyilvántartásba vétele,
21. Kbftv. szerinti közvetítő és további közvetítő nyilvántartásba vétele,
22. befektetési vállalkozás, árutőzsdei szolgáltató üzletkötőjének nyilvántartásba vétele,
23. befektetési vállalkozás, hitelintézet, befektetési alapkezelő, Magyar Államkincstár, árutőzsdei szolgáltató adatbiztonsági követelményeket rögzítő szabályzatának szabályzata módosításának jóváhagyása.

3. §

A hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban:

CRR) hatálya alá tartozó, a hitelintézetet és a befektetési vállalkozást érintő alábbi engedélyezési eljárásokban az MNB részére benyújtandó kérelem formanyomtatványát az 5. melléklet tartalmazza:

1. tőkeelem elsődleges alapvető tőkeinstrumentumnak való minősítésének engedélyezése,
2. az évközi vagy év végi nyereség elsődleges alapvető tőkébe való beszámításának engedélyezése,
3. elsődleges alapvető tőkeinstrumentum csökkentésének, visszaváltásának, visszavásárlásának, lehívásának engedélyezése,
4. kiegészítő alapvető tőkeinstrumentum, járulékos tőkeinstrumentum szerződéses futamidejének lejárta előtti lehívásának, visszaváltásának, visszafizetésének, visszavásárlásának, csökkentésének engedélyezése,
5. szerződéses nettósítás kockázatsökkentésként való elismerésének engedélyezése.

4. § (1) A biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bit.) hatálya alá tartozó, a biztosítót érintő alábbi engedélyezési eljárásokban, valamint bejelentéseknél az MNB részére benyújtandó kérelem és bejelentés formanyomtatványát a 6. melléklet tartalmazza:

1. biztosító alapításának engedélyezése,
  2. biztosítási tevékenység megkezdésének engedélyezése,
  3. biztosítási tevékenység módosításának engedélyezése,
  4. biztosítási tevékenység megszüntetésének engedélyezése,
  5. biztosító vezető állású személye, egyéb vezetője foglalkoztatásának, megbízásának, illetve kinevezésének, megválasztásának engedélyezése,
  6. biztosítási tevékenységgel közvetlenül összefüggő tevékenység megkezdésének engedélyezése,
  7. biztosítási állomány átruházásának engedélyezése,
  8. biztosító egyesülésének, szétválásának és részvénytársasággá történő átalakulásának engedélyezése,
  9. harmadik országban működő biztosító alapításának, harmadik országban székhellyel rendelkező biztosítóban történő részesedés megszerzésének, harmadik országban fióktelep létesítésének engedélyezése,
  10. biztosító szavatoló tőkehiánya másik biztosítási ágból történő pótlásának engedélyezése,
  11. a Bit. HATODIK RÉSZÉ hatálya alá tartozó kisbiztosító (a továbbiakban: kisbiztosító) számviteli biztosítástechnikai tartalékai törvényben meghatározott mértéket meghaladó befektetésének, az eszközkategóriáktól való eltérés engedélyezése,
  12. biztosítóban történő minősített befolyás megszerzésének és növelésének engedélyezése,
  13. vezérügynök foglalkoztatásának vagy megbízásának engedélyezése,
  14. biztosítóban történő, öt százalékot meghaladó, de engedélykötelesnek nem minősülő részesedésszerzés bejelentése,
  15. biztosító alapszabálya módosításának bejelentése,
  16. biztosító kárrendezési megbízottjával kapcsolatos bejelentése,
  17. hitelintézetben, pénzügyi vállalkozásban, befektetési vállalkozásban vagy befektetési alapkezelőben tíz százalékot el nem érő mértékű részesedésszerzésének bejelentése,
  18. biztosító saját jegyzett tőkéjének tíz százalékát meghaladó mértékben történő részesedésszerzésének bejelentése,
  19. biztosító tagállami fióktelep létesítésének, megszüntetésének bejelentése,
  20. biztosító tagállami fióktelepe adataiban bekövetkezett változás bejelentése,
  21. biztosító határon átnyúló tevékenységével kapcsolatos bejelentése,
  22. biztosító részvénytársaságban fennálló minősített befolyással kapcsolatos bejelentés,
  23. biztosító részvénytársaságban fennálló tulajdoni részesedéshez, szavazati joghoz kapcsolódó, előnyöket biztosító megállapodással kapcsolatos bejelentés.
- (2) A Bit. hatálya alá tartozó, a többes ügynököt és a független biztosításközvetítőt (a továbbiakban: alkuszt) érintő alábbi engedélyezési eljárásokban az MNB részére benyújtandó kérelem formanyomtatványát a 7. melléklet tartalmazza:
1. többes ügynöki és alkuszi tevékenység engedélyezése,
  2. többes ügynöki és alkuszi tevékenység felfüggesztésének engedélyezése,
  3. többes ügynöki és alkuszi tevékenység irányításáért felelős természetes személy foglalkoztatásának engedélyezése.

- 5. §** (1) Az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény (a továbbiakban: Öpt.) hatálya alá tartozó, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárat érintő alábbi engedélyezési és jóváhagyási eljárásokban, valamint bejelentéseknél az MNB részére benyújtandó kérelem és bejelentés formanyomtatványát a 8. melléklet tartalmazza:
1. önkéntes kölcsönös biztosító pénztár tevékenységének engedélyezése,
  2. önkéntes kölcsönös biztosító pénztár átalakulásának engedélyezése,
  3. önkéntes kölcsönös biztosító pénztár tevékenysége lezárásának engedélyezése,
  4. önkéntes kölcsönös biztosító pénztár kiegészítő vállalkozási tevékenységének engedélyezése,
  5. önkéntes nyugdíjpénztár választható portfóliós rendszere bevezetésének, módosításának engedélyezése,
  6. önkéntes kölcsönös biztosító pénztár ingatlanértékelővel kötött szerződésének jóváhagyása,
  7. önkéntes kölcsönös biztosító pénztár ügyvezetőjének a felsőfokú végzettség és szakmai gyakorlat követelménye alóli felmentése engedélyezése,
  8. önkéntes kölcsönös biztosító pénztár vezető tisztségviselőre, ügyvezetőre, helyettes ügyvezetőre, kötelező alkalmazottra vonatkozó bejelentése,
  9. önkéntes kölcsönös biztosító pénztár megszüntetésére irányuló szándék bejelentése,
  10. önkéntes kölcsönös biztosító pénztár által az Öpt. 37. § (5) bekezdése szerinti tulajdoni részesedés átmeneti megszerzésére vonatkozó bejelentés,
  11. önkéntes nyugdíjpénztár választható portfóliós rendszere működtetésének megszüntetésére vonatkozó bejelentése,
  12. önkéntes kölcsönös biztosító pénztár tárgyi feltételeiben bekövetkezett változásra vonatkozó bejelentése,
  13. önkéntes nyugdíjpénztár választható portfóliós rendszerének működtetése szüneteltetésére, folytatására vonatkozó bejelentése.
- (2) A magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló törvény 1997. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Mpt.) hatálya alá tartozó, a magánnyugdíjpénztárat érintő alábbi engedélyezési és jóváhagyási eljárásokban, valamint bejelentéseknél az MNB részére benyújtandó kérelem és bejelentés formanyomtatványát a 9. melléklet tartalmazza:
1. magánnyugdíjpénztár átalakulásának engedélyezése,
  2. magánnyugdíjpénztár tevékenysége lezárásának engedélyezése,
  3. magánnyugdíjpénztár ingatlanértékelővel kötött szerződésének jóváhagyása,
  4. magánnyugdíjpénztár aktuáriusának a szakképesítés és a gyakorlati idő követelménye alóli felmentése,
  5. magánnyugdíjpénztár vezető tisztségviselőre, ügyvezetőre, helyettes ügyvezetőre, kötelező alkalmazottra, megbízottra vonatkozó bejelentése,
  6. magánnyugdíjpénztár által az Mpt. 67. § (1) bekezdése szerinti tulajdoni részesedés átmeneti megszerzésére vonatkozó bejelentés,
  7. magánnyugdíjpénztár számára letétkezelői szolgáltatást végző hitelintézet nevének és befektetési számlaszámának bejelentése,
  8. magánnyugdíjpénztár megszüntetésére irányuló szándék bejelentése.
- 6. §** (1) Az egyes fizetési szolgáltatókról szóló 2013. évi CCXXXV. törvény (a továbbiakban: Fsz.) hatálya alá tartozó, a pénzforgalmi intézményt érintő alábbi engedélyezési eljárásokban, valamint bejelentéseknél az MNB részére benyújtandó kérelem és bejelentés formanyomtatványát a 10. melléklet tartalmazza:
1. pénzforgalmi intézmény tevékenységének engedélyezése,
  2. pénzforgalmi intézmény tevékenységi köre módosításának engedélyezése,
  3. pénzforgalmi intézmény fióktelepe vezető állású személye megválasztásának, kinevezésének, újraválasztásának, ismételt kinevezésének engedélyezése,
  4. pénzforgalmi intézmény fizetési művelet érdekében átvett pénzeszköz szerződéses állománya átruházásának engedélyezése,
  5. pénzforgalmi intézmény kiszervezésének bejelentése,
  6. pénzforgalmi intézményben történő befolyásoló részesedés megszerzésére, elidegenítésére, módosulására vonatkozó bejelentés,
  7. pénzforgalmi intézmény által pénzforgalmi közvetítő igénybevétele, a pénzforgalmi közvetítővel kötött megbízási szerződés módosítása bejelentése,
  8. pénzforgalmi intézmény egyes adataiban történt változás bejelentése.
- (2) Az Fsz. hatálya alá tartozó, az elektronikuspénz-kibocsátó intézményt érintő alábbi engedélyezési eljárásokban, valamint bejelentéseknél az MNB részére benyújtandó kérelem és bejelentés formanyomtatványát a 11. melléklet tartalmazza:

1. elektronikuspénz-kibocsátó intézmény tevékenységének engedélyezése,
  2. elektronikuspénz-kibocsátó intézmény tevékenységi köre módosításának engedélyezése,
  3. elektronikuspénz-kibocsátó intézmény fióktelepe vezető állású személye megválasztásának, kinevezésének, újraválasztásának, ismételt kinevezésének engedélyezése,
  4. elektronikuspénz-kibocsátó intézmény fizetési művelet érdekében átvett pénzeszköz szerződéses állománya átruházásának engedélyezése,
  5. elektronikuspénz-kibocsátó intézmény kiszervezésének bejelentése,
  6. elektronikuspénz-kibocsátó intézményben történő befolyásoló részesedés megszerzésére, elidegenítésére, módosulására vonatkozó bejelentés,
  7. elektronikuspénz-kibocsátó intézmény által pénzforgalmi közvetítő igénybevétele, a pénzforgalmi közvetítővel kötött megbízási szerződés módosítása bejelentése,
  8. elektronikuspénz-kibocsátó intézmény egyes adataiban történt változás bejelentése.
- (3) Az Fsz. hatálya alá tartozó, az utalványkibocsátót érintő alábbi bejelentéseknél az MNB részére benyújtandó bejelentés formanyomtatványát a 12. melléklet tartalmazza:
1. utalványkibocsátó forgatható utalvány kibocsátására irányuló tevékenysége megkezdésének és befejezésének bejelentése,
  2. utalványkibocsátó jegyzett tőkéje változásának bejelentése.

7. § Az e rendelettel előírt formanyomtatvány szerinti kérelmet, illetve bejelentést a kérelem benyújtására jogosult, illetve a bejelentésre kötelezett az 1–6. §-ban hivatkozott jogszabályoknak az adott kérelemre, illetve bejelentésre vonatkozó rendelkezésében meghatározott mellékletekkel, postai úton az MNB 1534 Budapest BKKP Pf. 777 levelezési címére vagy személyesen az MNB 1013 Budapest, Krisztina krt. 39. szám alatt működő ügyfélszolgálatán nyújtja be, illetve teljesíti az MNB részére.

8. § Az e rendelet szerinti formanyomtatványokat az MNB a honlapján elektronikusan letölthető formátumban közzéteszi, valamint ügyfélszolgálatán papír alapon elérhetővé teszi.

9. § Ez a rendelet a kihirdetését követő 30. napon lép hatályba.

10. § A Tpt. 411. §-a szerinti elszámolóház az ott meghatározott feltétel beálltáig a központi értéktárra vonatkozó formanyomtatványok alkalmazására köteles.

11. § Hatályát veszti a Magyar Nemzeti Bank előtti egyes engedélyezési, jóváhagyási és nyilvántartásba vételi eljárásokban, valamint bejelentéseknél alkalmazandó formanyomtatványokról szóló 40/2014. (X. 29.) MNB rendelet.

Dr. Matolcsy György s. k.,
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

1–12. melléklet a 4/2016. (III. 1.) MNB rendelethez*

* Az MNB rendelet 1–12. melléklete jelen Magyar Közlöny mellékleteként az MK_16_027_4MNB_1_12melleklet.pdf fájlnev alatt található. Az MNB rendelet ezen részei jelen Magyar Közlöny 1778-tól 2074-ig oldalait képezik.

A Magyar Nemzeti Bank elnökének 5/2016. (III. 1.) MNB rendelete egyes adatszolgáltatási tárgyú MNB rendeletek módosításáról

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 171. § (1) bekezdés i) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 4. § (6) bekezdésében meghatározott feladatkörömben eljárva, a 2. § tekintetében a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 4. § (6) és (9) bekezdésében meghatározott feladatkörömben eljárva

a következőket rendelem el:

- 1. §** (1) A jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank alapvető feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 50/2015. (XII. 9.) MNB rendelet [a továbbiakban: 50/2015. (XII. 9.) MNB rendelet] 1. melléklete az 1. melléklet szerint módosul.
- (2) Az 50/2015. (XII. 9.) MNB rendelet 2. melléklete a 2. melléklet szerint módosul.
- 2. §** (1) A pénztárak és a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézmény által a jegybanki információs rendszerhez elsődlegesen a Magyar Nemzeti Bank felügyeleti feladatai ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 52/2015. (XII. 11.) MNB rendelet [a továbbiakban: 52/2015. (XII. 11.) MNB rendelet] a következő 12. §-sal egészül ki:
- „12. § Az önkéntes nyugdíjpénztár és a végelszámolás alatt álló önkéntes nyugdíjpénztár a „Portfólió állomány a választható portfóliós rendszert nem működtető önkéntes nyugdíjpénztárnál” (táblakód: 72OA), illetve a „Portfólió állomány a választható portfóliós rendszert működtető önkéntes nyugdíjpénztárnál” (táblakód: 72OB) megnevezésű felügyeleti jelentést e rendeletnek az egyes adatszolgáltatási tárgyú MNB rendeletek módosításáról szóló 5/2016. (III. 1.) MNB rendelet 3. melléklet 1., illetve 2. pontjával megállapított rendelkezései szerint első alkalommal 2016 első negyedévére mint tárgyidőszakra vonatkozóan teljesíti.”
- (2) Az 52/2015. (XII. 11.) MNB rendelet 2. melléklete a 3. melléklet szerint módosul.
- 3. §** Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Nagy Márton s. k.,
a Magyar Nemzeti Bank alelnöke

1. melléklet az 5/2016. (III. 1.) MNB rendelethez

Az 50/2015. (XII. 9.) MNB rendelet 1. melléklet I. pontjában foglalt táblázat 64. sorában az AL8 MNB azonosító kódú adatszolgáltatás teljesítési határidejét meghatározó mező helyébe a következő mező lép:

	(Az adatszolgáltatás határideje)
(AL8)	<p>az NHP első és második szakasza, valamint harmadik szakaszának I. pillére és az NHP+ keretében az MNB-től refinanszírozni kért KKV hitelek adatai tekintetében:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a refinanszírozási hitel kívánt folyósítási napját megelőző munkanap 15 óra (szombati munkanap esetén 12 óra); – a jelentett adatokban beállt változás esetén: a kitöltési előírások eltérő rendelkezése hiányában a változás adatszolgáltató által előre ismert napján 15 óra, szombati munkanap esetén 12 óra; <p>az NHP harmadik szakaszának II. pillére keretében az MNB-től refinanszírozni kért KKV hitelek adatai tekintetében:</p> <p>a KKV hitelszerződés megkötését, illetve a jelentett adatokban beállt változást követő, az NHP harmadik szakaszának I. és II. pillére keretében folyósított refinanszírozási hitelek igénybevételének módjáról és feltételeiről szóló Terméktájékoztatóban meghatározott adatszolgáltatási nap 15 óra;</p>

2. melléklet az 5/2016. (III. 1.) MNB rendelethez

- Az 50/2015. (XII. 9.) MNB rendelet 2. melléklet II. pontjában az AL8 MNB azonosító kódú adatszolgáltatásra vonatkozó kitöltési előírások II. cc) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„cc) A KKV hitel folyósítási időpontja. Amennyiben a folyósítás több részletben történik, az első részlet folyósításának időpontját kell megadni. A további részletek folyósításakor ez az oszlop nem módosítandó, csak a ci) oszlopban szereplő összeget kell megnövelni az újabb folyósított részlet összegével, az újabb folyósítást megelőző munkanapon, illetve az NHP harmadik szakaszának II. pillére keretében nyújtott KKV hitelek vonatkozásában az újabb folyósítást megelőző, az NHP harmadik szakaszának I. és II. pillére keretében folyósított refinanszírozási hitelek igénybevételének módjáról és feltételeiről szóló Terméktájékoztatóban (a továbbiakban: NHP harmadik szakaszára vonatkozó Terméktájékoztató) meghatározott adatszolgáltatási napon. Az adott KKV hitelre vonatkozó első adatszolgáltatás a folyósítás napjának ismeretében teljesítendő, az NHP vagy az NHP+ keretében refinanszírozni kért KKV hitel tekintetében a refinanszírozási hitel kívánt folyósítási napját megelőző munkanapon, illetve az NHP harmadik szakaszának II. pillére keretében nyújtott KKV hitelek vonatkozásában a KKV hitelszerződés megkötését követő, az NHP harmadik szakaszára vonatkozó Terméktájékoztatóban meghatározott adatszolgáltatási napon 15 óráig (szombati munkanap esetén 12 óráig).”
- Az 50/2015. (XII. 9.) MNB rendelet 2. melléklet II. pontjában az AL8 MNB azonosító kódú adatszolgáltatásra vonatkozó kitöltési előírások II. ce) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„ce) Az adatszolgáltató által az MNB-vel kötött NHP, illetve NHP+ Keretszerződésben foglaltaknak megfelelően felszámított kamatok, díjak és költségek kölcsönösszegre vetített arányának és az MNB által az NHP vagy az NHP+ keretében nyújtott – az NHP harmadik szakaszának II. pillére keretében a CIRS ügyletben nyújtott euró – forrás éves kamatának különbsége, bázispontban kifejezve.”
- Az 50/2015. (XII. 9.) MNB rendelet 2. melléklet II. pontjában az AL8 MNB azonosító kódú adatszolgáltatásra vonatkozó kitöltési előírások II. ci) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„ci) A KKV hitel összegének folyósított részletekkel növelt, illetve tőketörlesztésekkel csökkentett értéke. Az oszlop értékének módosítását a folyósítást, illetve a törlesztést megelőző munkanapon – az NHP harmadik szakaszának II. pillére keretében nyújtott KKV hitel esetében az újabb folyósítást, illetve törlesztést megelőző, az NHP harmadik szakaszára vonatkozó Terméktájékoztatóban meghatározott adatszolgáltatási napon – 15 óráig (szombati munkanap esetén 12 óráig) kell teljesítenie az adatszolgáltatónak, ha a KKV számára való folyósítás feltételei fennállnak. Ha a várt törlesztés mégsem folyik be az adatszolgáltatóhoz, akkor sem állítható vissza az oszlop értéke.

Ha a KKV megszűnik, továbbá ha a KKV hitelre vonatkozó szerződés bármely okból megszűnik vagy megszüntetésre kerül, akkor az oszlopban „0” értéket feltüntetve kell a változásról teljesítendő adatszolgáltatást megküldeni, a co) oszlopnál megadott határidőben. Amennyiben a KKV hitel több sorban kerül jelentésre, mert pl. több célja van, illetve több hitelt vált ki, abban az esetben a KKV hitel összegét fel kell osztani az egyes sorok között a hitelcéloknak, illetve kiváltásoknak megfelelően.”

4. Az 50/2015. (XII. 9.) MNB rendelet 2. melléklet II. pontjában az AL8 MNB azonosító kódú adatszolgáltatásra vonatkozó kitöltési előírások II. ck) és II. cl) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„ck) Az oszlopot akkor kell kitölteni, ha a KKV hitel mögötti biztosítékhoz olyan állami viszontgarancia vagy azzal egyenértékű helytállási kötelezettség kapcsolódik, amely a Terméktájékoztatóban foglaltak szerint a követelés fedezeti értékét befolyásolja, továbbá a Terméktájékoztatóban felsorolt azon esetekben, ahol a KKV-val szembeni követelést az MNB fedezetként nem fogadja el. A garantőr által nyújtott teljes készfizető kezességvállalás vagy garancia arányát a KKV hitel összegének százalékában kell megadni, egyéb esetekben az oszlopot a kódlista szerint kell kitölteni.

cl) A legrégebben fennálló késedelem beálltának naptári nap szerinti időpontját kell megadni. A KKV hitelre vonatkozó szerződésben előírt törlesztés napját követő nap, ha az összeg nem folyik be az adatszolgáltató által megadott bankszámlára. Az adatszolgáltatást a késedelem beálltát követő 5., illetve factoring hitelcél esetén a 30. munkanapon, az NHP harmadik szakaszának II. pillére keretében nyújtott KKV hitel vonatkozásában a késedelem beálltát követő, az NHP harmadik szakaszára vonatkozó Terméktájékoztatóban meghatározott adatszolgáltatási napon kell teljesíteni.”

5. Az 50/2015. (XII. 9.) MNB rendelet 2. melléklet II. pontjában az AL8 MNB azonosító kódú adatszolgáltatásra vonatkozó kitöltési előírások II. co) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„co) A KKV hitellel kapcsolatos megjegyzésként egy legfeljebb 128 karakter hosszúságú szöveg írható be. Itt kell jelteni, ha a KKV megszűnik, továbbá ha a KKV hitelre vonatkozó szerződés bármely okból megszűnik vagy megszüntetésre kerül. Az NHP harmadik szakaszának II. pillére keretében nyújtott KKV hitelek kivételével az adatszolgáltatást a KKV megszűnését vagy a KKV hitelre vonatkozó szerződés megszűnését vagy megszüntetését eredményező tényről vagy jognyilatkozatról való tudomásszerzés napján 15 óráig (szombati munkanap esetén 12 óráig), illetve, amennyiben az adatszolgáltató az adott munkanapon 15 óra (szombati munkanap esetén 12 óra) után szerez tudomást az adott tényről, jognyilatkozatról, abban az esetben a tudomásszerzést követő munkanapon 15 óráig (szombati munkanap esetén 12 óráig) kell teljesítenie az adatszolgáltatónak. Ezen adatszolgáltatást az NHP harmadik szakaszának II. pillére keretében nyújtott KKV hitelek vonatkozásában a tudomásszerzés napján, illetve azt követő, az NHP harmadik szakaszára vonatkozó Terméktájékoztatóban meghatározott adatszolgáltatási napon 15 óráig kell teljesíteni. Ha a beruházási hitel tartós részesedés megszerzésére irányul, akkor az oszlopnak tartalmaznia kell a „RESZESEDES” karaktersort, valamint a megadott sorrendben az érintett vállalat nevét, KSH-törzsszámát és az elért részesedés nagyságát. Itt kell feltüntetni, amennyiben a beküldésre korábban hibásan beküldött adat javítása miatt kerül sor. Amennyiben a KKV hitelt nem közvetlenül a hitelintézet nyújtja, a köztes szerepet betöltő pénzügyi vállalkozás azonosítóját itt kell feltüntetni.”

1. Az 52/2015. (XII. 11.) MNB rendelet 2. mellékletében a „Portfólió állomány a választható portfóliós rendszert nem működtető önkéntes nyugdíjpénztárnál” (táblakód: 72OA) megnevezésű felügyeleti jelentés táblája helyébe a következő tábla lép:

- 72OA
Portfólió állomány a választható portfóliós rendszert nem működtető önkéntes nyugdíjpénztárnál

Nagyságrend: ezer forint

Sorszám	Sorkód	Megnevezés	ISIN/azonosító kód	Tétel neve	Ár (eFt) illetve árfolyam (%)	Fedezeti portfólió			Működési portfólió			Likviditási és kockázati portfólió			Azonosítatlan (függő) befizetések			Portfóliók összesen			
						Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Mód
						1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
			a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q	r	z
001	72OA1	Portfólió összesen																			
002	72OA11	Bankszámlák és készpénz összesen																			
003	72OA111	Házipénztár (forint és valuta)																			
004	72OA112	Pénzforgalmi számla és befektetési számla																			
005	72OA112001	...																			
	72OA112999	...																			
006	72OA113	Lekötött betét (betétszerződés): hitelintézeti betétszámlán lekötött pénzüsszeg																			
007	72OA113001	...																			
	72OA113999	...																			
008	72OA12	Értékpapírok összesen																			
009	72OA121	Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (kötvények)																			
010	72OA12101	Magyar állampapír																			
	72OA12101001	...																			
	72OA12101999	...																			
011	72OA12102	Értékpapír, melyben foglalt kötelezettség teljesítéséért a magyar állam készfizető kezességét vállal																			
	72OA12102001	...																			
	72OA12102999	...																			
012	72OA12103	Külföldi állampapír																			
013	72OA12103001	...																			
	72OA12103999	...																			
014	72OA12104	Értékpapír, melyben foglalt kötelezettség teljesítéséért külföldi állam készfizető kezességét vállal																			
015	72OA12104001	...																			
	72OA12104999	...																			
016	72OA12105	Magyarországon bejegyzett gazdálkodó szervezet által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																			
017	72OA12105001	...																			
	72OA12105999	...																			
018	72OA12106	Külföldön bejegyzett gazdálkodó szervezet által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																			
019	72OA12106001	...																			
	72OA12106999	...																			
020	72OA12107	Magyarországon bejegyzett hitelintézet által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																			
021	72OA12107001	...																			
	72OA12107999	...																			
022	72OA12108	Külföldön bejegyzett hitelintézet által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																			

Sorszám	Sorkód	Megnevezés	ISIN/azonosító kód	Tétel neve	Ár (eFt) illetve árfolyam (%)	Fedezeti portfólió			Működési portfólió			Likviditási és kockázati portfólió			Azonosítatlan (függő) befizetések			Portfóliók összesen				Mód
						Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték		
						1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q	r	z				
023	72OA12108001	...																				
	72OA12108999	...																				
024	72OA12109	Magyarországi helyi önkormányzat által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																				
025	72OA12110	Külföldi önkormányzat által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																				
026	72OA12110001	...																				
	72OA12110999	...																				
027	72OA122	Részvények																				
028	72OA1221	A Budapesti Értéktőzsdére vagy más elismert értékpapírpiacon bevezetett Magyarországon nyilvános forgalomba hozott részvény																				
029	72OA1221001	...																				
	72OA1221999	...																				
030	72OA1222	Ma-on kibocsátott, nyilvánosan forgalomba hozott részvény, melynek kibocsátója köt. vállalt az általa adott értékpapír fél éven belüli, bármely tőzsdére vagy elismert értékpapírpiacon történő bevezetésére és a bevételnek nincs törvényi v. egyéb akadály																				
031	72OA1222001	...																				
	72OA1222999	...																				
032	72OA1223	Tőzsdére vagy más elismert értékpapírpiacon bevezetett, külföldön kibocsátott, nyilvánosan forgalomba hozott részvény																				
033	72OA1223001	...																				
	72OA1223999	...																				
034	72OA1224	Külföldön kibocsátott, nyilvánosan forgalomba hozott részvény, melynek kibocsátója köt. vállalt az általa adott értékpapír fél éven belüli, bármely tőzsdére v. elismert értékpapírpiacon történő bevezetésére és a bevételnek nincs törvényi v. egyéb akadály																				
035	72OA1224001	...																				
	72OA1224999	...																				
036	72OA1225	Magyarországon székhellyel rendelkező bank zártkörűen forgalomba hozott részvénye																				
037	72OA1225001	...																				
	72OA1225999	...																				
038	72OA123	Befektetési jegyek, illetve egyéb kollektív befektetési értékpapír																				
039	72OA1231	Magyarországon bejegyzett befektetési alap befektetési jegye, ide nem értve az ingatlan befektetési alapot																				
040	72OA1231001	...																				
	72OA1231999	...																				

Sorszám	Sorkód	Megnevezés	SIN/azonosító kód	Tétel neve	Ár (eFt) illetve árfolyam (%)	Fedezeti portfólió			Működési portfólió			Likviditási és kockázati portfólió			Azonosítatlan (függő) befizetések			Portfóliók összesen			Mód
						Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	
						4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19			
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q	r	z			
041	72OA1232	Magyarországon bejegyzett ingatlan befektetési alap befektetési jegye																			
042	72OA1232001	...																			
	72OA1232999	...																			
043	72OA1233	Külföldön bejegyzett befektetési alap befektetési jegye, ide nem értve az ingatlan befektetési alapot																			
044	72OA1233001	...																			
	72OA1233999	...																			
045	72OA1234	Külföldön bejegyzett ingatlan befektetési alap befektetési jegye																			
046	72OA1234001	...																			
	72OA1234999	...																			
047	72OA1235	Egyéb kollektív befektetési értékpapír																			
048	72OA1235001	...																			
	72OA1235999	...																			
047	72OA124	Jelzáloglevél																			
049	72OA1241	Magyarországon bejegyzett jelzáloghitel-intézet által kibocsátott, nyilvánosan forgalomba hozott jelzáloglevél																			
050	72OA1242	Külföldön bejegyzett jelzáloghitel-intézet által kibocsátott, nyilvánosan forgalomba hozott jelzáloglevél																			
051	72OA1242001	...																			
	72OA1242999	...																			
052	72OA13	Határidős ügyletek																			
053	72OA13001	...																			
	72OA13999	...																			
054	72OA14	Opció ügyletek																			
055	72OA14001	...																			
	72OA14999	...																			
056	72OA15	Repó ügyletek																			
057	72OA15001	...																			
	72OA15999	...																			
058	72OA16	SWAP ügyletek																			
059	72OA16001	...																			
	72OA16999	...																			
060	72OA17	Ingatlan																			
061	72OA17001	...																			
	72OA17999	...																			
062	72OA18	Tagi kölcsön																			
063	72OA18001	...																			
	72OA18999	...																			
064	72OA19	72OA123-ból: Kockázati tőkealap befektetési jegye																			
065	72OA191	Magyarországon bejegyzett kockázati tőkealap befektetési jegye																			
066	72OA191001	...																			
	72OA191999	...																			
067	72OA1292	Külföldön bejegyzett kockázati tőkealap befektetési jegye																			
068	72OA192001	...																			
	72OA192999	...																			
069	72OA192999	Értékpapír-kölcsönzési ügyletekből származó követelések																			
070	72OA20001	...																			
	72OA20999	...																			

Nagyságrend: ezer forint

Sorszám	Sorkód	Megnevezés	SIN/azonosító kód	Tétel neve	Ár (eFt) illetve árfolyam (%)	Fedezeti portfólió			Működési portfólió			Likviditási és kockázati portfólió			Azonosítatlan (függő) befizetések			Portfóliók összesen			Mód
						Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	
						1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q	r	z			
071	72OA21	Egyéb, tőzsdén vagy más szabályozott piacon jegyzett értékpapír																			
072	72OA21001	...																			
	72OA21999	...																			
073	72OA22	Követelés értékpapír ügyletekből																			
074	72OA22001	...																			
	72OA22999	...																			
075	72OA23	Kötelezettségek értékpapír ügyletekből																			
076	72OA23001	...																			
	72OA23999	...																			

Jelmagyarázat
Tilos

2. Az 52/2015. (XII. 11.) MNB rendelet 2. mellékletében a „Portfólió állomány a választható portfóliós rendszert működtető önkéntes nyugdíjpénztárnál” (táblakód: 720B) megnevezésű felügyeleti jelentés táblája helyébe a következő tábla lép:

2082

720B
Portfólió állomány a választható portfóliós rendszert működtető önkéntes nyugdíjpénztárnál

Borszám	Sorkód	Megnevezés	ISIN azonosító kód	Tétel neve	Ar (aFt) illetve arfolyam (%)	Fedezett portfólió																								
						1. választható portfólió			2. választható portfólió			3. választható portfólió			4. választható portfólió			5. választható portfólió			6. választható portfólió			7. választható portfólió						
						Portfólió neve	Darab illetve követény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Portfólió neve	Darab illetve követény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Portfólió neve	Darab illetve követény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Portfólió neve	Darab illetve követény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Portfólió neve	Darab illetve követény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Portfólió neve	Darab illetve követény, határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
001	F20B1	portfólió rész																												
002	F20B2	portfólió összesen																												
003	F20B21	Bankcsekkék és készpénz összesen																												
004	F20B211	Rézpénztár (forint és valuta)																												
005	F20B212	Portfolióban számla és befizetés számla																												
006	F20B213001	-																												
007	F20B213009	-																												
007	F20B213	Leakott betét (penztárazókészlet) hitelintézet bejelentés nélküli lekötésén																												
008	F20B213001	-																												
009	F20B213009	-																												
009	F20B22	Értékpapír összesen																												
010	F20B221	Hitelesítést megjelölt értékpapír (biztosítási)																												
011	F20B22101	Magyar államkassza																												
012	F20B22101999	-																												
012	F20B22102	Értékpapír, melyben foglalt költségtérítési teljesítéssel a magyar állam készletbe zárt részlehetőség áll																												
013	F20B22103001	-																												
013	F20B22103099	-																												
014	F20B22103001	Külföldi államkassza																												
014	F20B22103099	-																												
015	F20B22104	Értékpapír, melyben foglalt költségtérítési teljesítéssel a magyar állam készletbe zárt részlehetőség áll																												
016	F20B22104001	-																												
017	F20B22104999	-																												
017	F20B22105	Magyarországon bejegyzett gazdasági szervezet által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																												
018	F20B22105001	-																												
019	F20B22105999	-																												
019	F20B22106	Külföldön bejegyzett gazdasági szervezet által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																												
020	F20B22106001	-																												
021	F20B22106999	-																												
021	F20B22107	Magyarországon bejegyzett hitelintézet által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																												
022	F20B22107001	-																												
023	F20B22107999	-																												
023	F20B22108	Külföldön bejegyzett hitelintézet által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																												
024	F20B22108001	-																												
025	F20B22108999	-																												
025	F20B22109	Magyarország helyi önkormányzat által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																												
026	F20B22110	Külföldi önkormányzat által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																												
027	F20B22110001	-																												
028	F20B22110999	-																												
028	F20B222	Részvények																												
029	F20B2221	A Budapesti Értéktőzsdére vagy más elismert értékpapírtörzshez bevezetett Magyarországon nyilvánosan forgalomba hozott részvény																												
030	F20B2221001	-																												
031	F20B2221099	-																												
031	F20B2222	Ma-on kibocsátott, nyilvánosan forgalomba hozott részvény, melynek kibocsátója köz. vállalat az állata azon értékpapír fél éven belül, bármely tőzsdére vagy elismert értékpapírtörzshez bevezetésére és a bev.-nek nincs törvényi v. egyéb akadály																												
032	F20B2222001	-																												
033	F20B2222999	-																												
033	F20B2223	Tőzsdére vagy más elismert értékpapírtörzshez bevezetett, külföldön kibocsátott, nyilvánosan forgalomba hozott részvény																												
034	F20B2223001	-																												
035	F20B2223999	-																												
035	F20B2224	Külföldön kibocsátott, nyilvánosan forgalomba hozott részvény, melynek kibocsátója köz. vállalat az állata azon értékpapír fél éven belül, bármely tőzsdére v. elismert értékpapírtörzshez bevezetésére és a bev.-nek nincs törvényi v. egyéb akadály																												
036	F20B2224001	-																												
037	F20B2224999	-																												
037	F20B2225	Magyarországon szűkhelyi jellegű bank zárlatban forgalomba hozott részvény																												
038	F20B2225001	-																												
039	F20B2225999	-																												

MAGYAR KÖZLÖNY • 2016. évi 27. szám

720B (folytatás)
Portfólió állomány a választható portfóliós rendszert működtető önkéntes nyugdíjpénztárnál

Sorszám	Sorkód	Megnevezés	Nagyarándi-ezer forint																																		
			8. választható portfólió				9. választható portfólió				10. választható portfólió				Szolgáltatási számlák portfóliója				Fedezeti portfólió összesen			Működési portfólió			Likviditási és kockázati portfólió			Azonosítatlan (függő) befizetések			Portfóliók összesen			Mód			
			Portfólió neve	Darab illetve kötvény határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Portfólió neve	Darab illetve kötvény határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Portfólió neve	Darab illetve kötvény határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték	Darab illetve kötvény határidős ügylet névértéke	Könyv szerinti érték	Piaci érték					
																																	32		33	34	35
001	720B1	Portfólió neve	ai	aj	ak	al	am	an	ao	ap	aq	ar	as	at	au	av	az	ba	bb	bc	bd	be	bf	bg	bh	bi	m	n	o	aj	ak	al	am				
002	720B2	Portfólió összesen																																			
003	720B21	Betétzárban és készpénz összesen																																			
004	720B211	Házipénztár (forint és valuta)																																			
005	720B212	Pénzforgalmi számla és befizetés számla																																			
006	720B212001	...																																			
007	720B212999	Lekötött betét (betétszerződés) hitelintézetnél betétzárban lekötött pénzeszköz																																			
008	720B212001	...																																			
009	720B213999	...																																			
009	720B22	Értékpapírok összesen																																			
010	720B221	Hitelezvény megnevezésű értékpapírok (kötvények)																																			
011	720B22101	Magyar államkincstár																																			
012	720B22102	Értékpapír, melyben foglalt kötelezettség teljesítéséért a magyar állam készülni kezeskedni vállal																																			
013	720B22103	Külföldi államkincstár																																			
014	720B22103001	...																																			
015	720B22104	Értékpapír, melyben foglalt kötelezettség teljesítéséért külföld állam készülni kezeskedni vállal																																			
016	720B22104001	...																																			
017	720B22105	Magyarországon bejegyzett gazdálkodó szervezet által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																																			
018	720B22105001	...																																			
019	720B22106	Külföldön bejegyzett gazdálkodó szervezet által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																																			
020	720B22106001	...																																			
021	720B22107	Magyarországon bejegyzett hitelintézet által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																																			
022	720B22107001	...																																			
023	720B22108	Külföldön bejegyzett hitelintézet által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																																			
024	720B22108001	...																																			
025	720B22109	Magyarországi helyi önkormányzat által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																																			
026	720B22110	Külföldi önkormányzat által nyilvánosan forgalomba hozott kötvény																																			
027	720B22110001	...																																			
028	720B222	Résztvények																																			
029	720B2221	A Budapesti Értéktőzsdére vagy más elismert értékpapírpiacon bevezetett Magyarországon nyilvánosan forgalomba hozott részvény																																			
030	720B2221001	...																																			
031	720B2222	Ma-on kibocsátott, nyilvánosan forgalomba hozott részvény, melynek kibocsátója köl. vállalat az általa adott értékpapír fel. éven belül, bármely tőzsdére vagy elismert értékpapírpiacon történő bevezetésére és a törvény v. egyéb akadálya																																			
032	720B2222001	...																																			
033	720B22223	Tőzsdére vagy más elismert értékpapírpiacon bevezetett külföldön kibocsátott, nyilvánosan forgalomba hozott részvény																																			
034	720B2223001	...																																			
035	720B2224	Külföldön kibocsátott, nyilvánosan forgalomba hozott részvény, melynek kibocsátója köl. vállalat az általa adott értékpapír fel. éven belül, bármely tőzsdére v. elismert értékpapírpiacon történő bevezetésére és a törvény v. egyéb akadálya																																			
036	720B2224001	...																																			
037	720B2224999	Magyarországon székhelyét rendelkező bank zártkörűen forgalomba hozott részvény																																			
038	720B2225001	...																																			
039	720B2225999	...																																			

**A Magyar Nemzeti Bank elnökének 6/2016 (III. 1.) MNB rendelete
a hitelintézetek forint lejáratí összhangjának szabályozásáról szóló 20/2015. (VI. 29.) MNB rendelet
tartalmának a hatálybalépést megelőző megváltoztatásáról**

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 171. § (1) bekezdés k) pont kc) alpontjában kapott felhatalmazás alapján, a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 4. § (7) bekezdésében meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

- 1. §** A hitelintézetek forint lejáratí összhangjának szabályozásáról szóló 20/2015. (VI. 29.) MNB rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 1. § (2) bekezdése a következő e) alponttal kiegészülve lép hatályba:
(*E rendelet hatálya nem terjed ki:*)
„e) a három milliárd forintnál alacsonyabb 1 éven túli hátralévő lejáratú nettó lakossági jelzáloghitel-állománnyal rendelkező hitelintézetre.”
- 2. §** (1) A Rendelet 2017. április 1-jén lép hatályba.
(2) A Rendelet 4. §-a nem lép hatályba.
- 3. §** Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Nagy Márton s. k.,
a Magyar Nemzeti Bank alelnöke

V. A Kormány tagjainak rendeletei

A honvédelmi miniszter 5/2016. (III. 1.) HM rendelete a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet módosításáról

A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény 81. § (2) bekezdés d) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 77. §-ában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

- 1. §** A Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet Melléklete (a továbbiakban: Melléklet) az 1. melléklet szerint módosul.
- 2. §** Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Dr. Simicskó István s. k.,
honvédelmi miniszter

1. melléklet az 5/2016. (III. 1.) HM rendelethez

1. A Melléklet 22. pont y) alpontja helyébe a következő rendelkezés lép:
(A parancsnok kötelességei)
„y) ha egyben helyőrségparancsnok is, a helyőrségben állandóan vagy ideiglenesen elhelyezett katonai szervezetek tekintetében végzi a helyőrség-parancsnoki feladatokat;”
2. A Melléklet 286. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
„286. A laktanya- vagy objektum ügyeletes szolgálati előljárója a laktanyában, objektumban szervezett ór- és ügyeleti szolgálatoknak.”
3. A Melléklet VII. Fejezete helyébe a következő rendelkezés lép:
„VII. FEJEZET
A KATONAI RENDÉSZET
Általános szabályok
535. A katonai rendészeti tevékenység kiterjed:
a) a katonai rendészeti alkalmazási körzetekre, beleértve a honvédségi objektumok területét is;
b) a gyakorlatok körzeteire;
c) a művelési területekre.
536. Katonai rendészeti feladatok ellátása történhet:
a) 24 órás katonai rendész járőr szolgálat keretében;
b) eseti jelleggel az elrendelt szakfeladat függvényében.
537. Az eseti jelleggel elrendelt szakfeladatokat ellátó katonai rendészek feladat- és hatásköre megegyezik a katonai rendészeti szolgálat feladat- és hatáskörével a kirendelő parancsnok utasításainak megfelelően.
538. A feladatát ellátó katonai rendész állomány (a továbbiakban: járőr) parancsnoka legalább altiszti állományba tartozó személy.
539. Ha a feladat jellege megkívánja, a katonai rendész járőrtársként osztható be a rendőrrel együtt történő járőrözésre. A vegyes összetételű járőrök tagjainak intézkedési jogára – jogszabály, az Európai Unió jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés eltérő rendelkezésének hiányában – a vezénylő szervezetre vonatkozó jogszabályok irányadók.
540. A személyi állomány tagja által elkövetett normásértést e rendeletben meghatározott esetekben a katonai rendész írásban az érintett személy állományilletékes parancsnokának, illetve hivatali felettesének tudomására hozza (a fejezet alkalmazásában a továbbiakban: feljelentés).

541. A katonai rendésznek a gyakorlatokon, műveleti területen, nemzetközi erőkkel közösen végrehajtott feladatok során, vagy ilyen jellegű rendezvények biztosítási feladatainak végrehajtásakor a gyakorlatvezető vagy parancsnok által meghatározott jelzést is viselni kell.

542. A katonai rendészeti szervek gépjárműveit megkülönböztető fény- és hangjelzéssel, továbbá „KATONAI RENDÉSZET” felirattal kell ellátni.

A katonai rendészet feladata, hatásköre

543. A katonai rendészet – a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvényben meghatározott feladatokon túl – a következő feladatokat látja el:

- a) a közúti, a vasúti, vízi és légi szállítások biztosítása, közúti katonai rendészeti ellenőrző áteresztő pontok működtetése, azok forgalmának szabályozása;
- b) a Honvédség rendezvényeinek biztosítása, az ezeken résztvevő személyek kísérésének biztosítása;
- c) a HM állami vezetőinek, a Honvéd Vezérkar főnöke és Honvéd Vezérkar főnökének helyettese személyi kísérésének biztosítása;
- d) a Honvédséget érintő érték-, pénzszállítások kísérésének biztosítása;
- e) a csapatok tábori elhelyezése, gyakorlatok, lövészetek alkalmával azok rendészeti biztosítása;
- f) a Honvédség személyi állományával szemben eljáró szervekkel való együttműködés;
- g) a Honvédség kiemelt objektumainak őrzés-védelmében való részvétel;
- h) a hazánkban megrendezett nemzetközi gyakorlatokon, illetve a műveleti területeken együttműködés más országok katonai rendész, katonai rendőr állományával.

Forgalomirányítás

544. A katonai rendészet a Honvédség személyi állományába nem tartozó személyekre is kiterjedő hatállyal a közúti, a vasúti, vízi forgalmat irányíthatja

- a) katonai szállítmány zavartalan haladásának biztosítása érdekében,
- b) helyszíni szemle és helyszín biztosításának végrehajtása során,
- c) területzárás végrehajtása során, vagy
- d) a HM állami vezetőinek, a Honvéd Vezérkar főnöke és Honvéd Vezérkar főnökének helyettese személyi kísérése során.

545. A katonai rendészet a forgalom irányítása során jogosult a forgalomban résztvevő járművet az 544. pontban meghatározott feladatok végrehajtásáig megállítani, haladási irányát meghatározni.

A helyszín biztosítása, helyszíni szemle

546. A katonai rendészet a Honvédség személyi állományába nem tartozó személyekre is kiterjedő hatállyal helyszín biztosítást és helyszíni szemlét végezhet

- a) a katonák által elkövetett szabálysértés vagy fegyvelemsértés esetén,
- b) a Honvédség tulajdonában lévő vagy általa üzemeltetett gépjárművek személyi állománya által okozott balesetek esetén, vagy
- c) a Honvédség tulajdonában lévő vagy általa üzemeltetett gépjárművek személyi állománya sérelmére bekövetkezett balesetek esetén.

547. A katonák által elkövetett vagy a katona sérelmére elkövetett bűncselekmény esetén a katonai rendészet a nyomozó hatóság kiérkezéséig a helyszínt biztosítja, a katonát a helyszínen visszatartja, más személyt felhív a helyszínen történő ottmaradásra.

548. A helyszínt biztosító katonai rendész

- a) elsősegélyben részesíti vagy részesítteti azokat, akik az esemény során megsérültek, valamint más ok miatt segítségre szorulnak,
- b) a helyszínt körülkeríti, eredeti állapotában megőrzi,
- c) megállapítja és megfigyeli, hogy megváltoztatták-e a helyszínt, ha igen, ki és miért, miben változtatta meg,
- d) az eseményt szolgálati előljárójának azonnal jelenti,
- e) feljegyzi, hogy a sérültet milyen rendszámú mentő gépkocsival, hova szállították el, valamint
- f) a helyszínről megérkező szemlebizottság vezetőjének jelentést tesz.

549. A helyszínről való bevonulása után a katonai rendész írásban jelenti, hogy

- a) kinek a felhívására vagy utasítására, mikor érkezett a helyszínre,
- b) kiket talált a helyszínen,

- c) milyen nyomokat és anyagmaradványokat biztosított,
- d) milyen intézkedéseket tett, valamint
- e) változásokat eszközöltek-e a helyszínen, ha igen, kik és milyen okból.

A járőr összetétele

550. A járőr járőrparancsnokból és egy vagy több járőrtársból áll. A járőrhöz beosztott gépjárművezető is a járőr állományába tartozik.

A járőr által végrehajtott ellenőrzések

551. A katonai rendész a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény 54/B. § (1) bekezdés b)–d) pontja szerinti ellenőrzést ezen alcímben foglaltak szerint hajtja végre.

552. Az ellenőrzés során a Honvédség személyi állományába tartozó személy személyazonosságát megállapíthatja, és megállapíthatja a közterületen, járművön, művelési területen, alkalmazási körletben, őrzött, zárt területen tartózkodásának jogszerűségét.

553. Az ellenőrzés alá vont személy személyazonosságának a megállapítása a járőrparancsnok kötelessége. Az érintett személyt fel kell szólítani az okmányai átadására. Pl. „Őrnagy úr jelentem, okmány ellenőrzés! Kérem a személyi okmányait!” A járőrparancsnok és az ellenőrzés alá vont katona között – ha erre lehetőség van – 3 lépés távolság legyen.

554. A járőrparancsnok megállapítja az ellenőrzött személy okmányainak érvényességét, s utána felszólítja a személyazonosság megállapításához szükséges adatainak közlésére és ezeket az okmányokból ellenőrzi. Ha az ellenőrzés során megállapítható, hogy nincs helye további intézkedésnek, az okmányokat az igazoltatott személynek visszaadja és „Köszönöm! Távozz!” szavakkal elbocsátja. Ellenkező esetben a járőr köteles intézkedni.

555. A járőrparancsnok – a gépjárműparancsnok rendfokozatától függően – jelenti vagy közli a gépjármű ellenőrzés tényét. Ha a személyi okmányokból az állapítható meg, hogy a gépjármű vezetője honvédségi kormánytisztviselő vagy közalkalmazott, a gépjármű ellenőrzést a katonákra vonatkozó szabályok szerint hajtja végre, azonban kormánytisztviselővel vagy közalkalmazottal szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést nem alkalmazhat.

556. Az ellenőrzés után – ha a gépjárművezetőt előállítani nem kell – az okmányokat a járőrparancsnok visszaadja, az ellenőrzés tényét és eredményét a menetlevél megjegyzés rovatába bevezeti, és a járművet útjára bocsátja. Ellenkező esetben a járőr köteles intézkedni.

557. A katonai rendésznek a megkezdett intézkedést minden esetben, szükség esetén akár kényszerítő eszközök alkalmazásával is be kell fejeznie.

558. A járőr diplomáciai mentességet élvező személyekkel és azok családtagjaival, valamint az egyéb személyes mentességet élvező személyekkel szemben nem intézkedhet. Ha a járőr intézkedése során a mentesség tényét észleli, az intézkedést abbahagyja és az azt élvező személyt elbocsátja. Erről haladéktalanul jelentést tesz közvetlen szolgálati előjárójának.

A személyi szabadságot nem korlátozó intézkedések

559. A figyelmeztetés olyan intézkedés, amit a katonai rendésznek a személyi állomány tagjával szemben olyan fegyelemsértések elkövetése esetén kell alkalmaznia, melynek során a szabálytalanságot a helyszínen azonnal meg lehet szüntetni. Így különösen figyelmeztetni kell azt a személyt, aki

- a) az alaki magatartás és a katonai udvariasság szabályait, öltözködési szabályokat megsérti, de azt a helyszínen kijavítja, vagy
- b) olyan szabálytalanságot követett el, ami miatt feljelenteni vagy előállítani nem kell.

560. Ha a figyelmeztetés eredménytelen marad, a járőr köteles a személyi állomány tagját feljelenteni, szükség esetén előállítani.

561. Fel kell jelenteni azt a személyt, aki

- a) szolgálati viszonyát igazoló okmánnyal nem rendelkezik, az hiányos vagy az adattartalma nem a valóságnak megfelelő és szolgálati viszonyát más módon igazolni a helyszínen nem tudja, de személyazonosságát igazoló okmánnyal rendelkezik, vagy
- b) az alaki magatartás, az öltözködés szabályait megsérti, de személyi szabadságában korlátozni nem indokolt.

562. Fel kell jelenteni a szolgálati gépjármű vezetőjét, és indokolt esetben a szolgálati gépjármű parancsnokát is az 561. pontban felsoroltakon túl, ha

- a) az igénybevételhez szükséges, illetve a személy- és anyagszállítási okmányok pontatlanok, hiányosan vannak kitöltve, vagy vezetve;

- b) a szolgálati gépjárművet nem a használati jellege szerint, vagy nem a menetlevélen feltüntetett feladatokra veszi igénybe;
- c) a közúti közlekedés szabályait megsértette, de előállítani nem kell;
- d) a megkülönböztető és figyelmeztető jelzésekre, a veszélyes anyag szállítására, az útvonalengedélyekre és környezetvédelemre vonatkozó előírásokat megsértette;
- e) a szolgálati gépjárművek műszaki állapota, karbantartottsága, forgalombiztonsági állapota, felszereltsége kifogásolható, illetve mindezekre vonatkozó előírások megsértése, be nem tartása;
- f) a személy- és anyagszállítás szabályait megsértette, de a járőr felszólítására azt a helyszínen megszüntette;
- g) túlsúlyos (túlméretes) szolgálati gépjárművel útvonalengedély nélkül közlekedik; a járőr ez esetben intézkedik a szolgálati gépjármű továbbhaladásához szükséges engedélyek megszerzéséről, ha ez nem lehetséges, megakadályozza a szolgálati gépjármű továbbhaladását; vagy
- h) a szolgálati gépjármű balesettel kapcsolatos bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget.

A személyi szabadságot korlátozó intézkedések

563. Az előállítás olyan intézkedés, amikor a katonai rendész a katonát a fegyelem, a közrend vagy a közbiztonság érdekében a törvényben meghatározott esetekben – szükség esetén kényszerítő eszköz alkalmazásával – személyi szabadságában korlátozza, és további eljárásra átadja az erre jogosult szervnek. Ha a fegyelemsértés vagy bűncselekmény azonnali beavatkozást igényel, a személy ellenőrzését a személyi szabadságában való korlátozás után kell végrehajtani.

564. A honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvényben meghatározott feltételek esetén különösen azt a katonát kell előállítani, aki

- a) nem tudja sem személyazonosságát, sem állományviszonyát hitel érdemlően igazolni, az igazolást megtagadja;
- b) a fegyelemsértő magatartását többszöri figyelmeztetésre sem szünteti meg;
- c) szemmel láthatóan ittas, vagy vélhetően tudatmódosító szerek hatása alatt áll;
- d) garázda magatartást tanúsít;
- e) a járőrt sértegeti, megtámadja, intézkedés közben bármilyen módon akadályozza, szolgálati parancsa iránt engedetlen;
- f) jogtalanul viselt rendfokozattal visszaél; vagy
- g) jogtalanul tart magánál fegyvert, közbiztonságra különösen veszélyes eszközt.

565. Elő kell állítani a szolgálati gépjármű vezetőjét, és indokolt esetben a szolgálati gépjármű parancsnokát is az e rendeletben említett esetkörökön túl, ha

- a) a KRESZ-ben és a vonatkozó szabályozókban meghatározott érvényes igénybevételi okmányok nélkül közlekedik;
- b) nem rendelkezik a biztonságos gépjárművezetés személyi feltételeivel;
- c) a közlekedés biztonságát durván veszélyeztető magatartást tanúsít;
- d) a szolgálati gépjárművet jogtalanul veszi igénybe;
- e) a szolgálati gépjármű vezetését jogtalanul adta, illetve vette át;
- f) a szolgálati gépjármű műszaki állapota a forgalombiztonsági követelményeknek nem felel meg, kivéve, ha a hibát a helyszínen megszüntetik;
- g) a személy- és anyagszállítás biztonsági előírásait megszegték, kivéve, ha ezt a helyszínen megszüntetik; vagy
- h) a szolgálati gépjárművet lezáratlanul hagyták.

566. Az előállított katonát a helyőrség-ügyeletnek át kell adni.

567. Az előállításról a helyőrség-ügyelet haladéktalanul értesíti a katona állományilletékes parancsnokát. Ha az intézkedés során vérvétel szükséges, a helyőrség-ügyeletes intézkedik erre vonatkozóan.

568. Ha olyan polgári személlyel szemben kell intézkednie a katonai rendésznek, akit bűncselekmény elkövetésén ért tetten, és a rendőri intézkedés bevétele nem lehetséges, a tetten ért személyt el kell fogni, és át kell adni a tettenérés helye szerint illetékes általános rendőrségi feladatok ellátásra létrehozott szervnek, vagy ha ez nem lehetséges a legközelebbi általános rendőrségi feladatok ellátásra létrehozott szervnek.

569. Az elfogás az az intézkedés, amikor a járőr a katonát elfogató parancs, illetve törvény rendelkezése szerinti esetekben foglyul ejti, valamint az 568. pontja szerinti esetben a katonai rendész eljár.

4. A Melléklet 707.2. pont d) alpontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(A helyőrségi feladatok:)

„d) a helyőrségi őr-, ügyeleti szolgálat megszervezése, vezénylése, irányítása, ellenőrzése;”

5. A Melléklet 710.1. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„710.1. A helyőrség vezető szerve a helyőrség-parancsnokság, amely a helyőrségparancsnokból, a függetlenített, illetve megbízott szolgálati személyekből és szervekből áll. A helyőrségparancsnok hatásköre a helyőrségi

feladatokat illetően kiterjed a helyőrségben állandó jelleggel elhelyezett vagy ideiglenesen ott tartózkodó csapatokra, szervekre, intézetekre és személyekre.”

6. A Melléklet 712. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
„712. A helyőrségparancsnok a helyőrségi feladatok tekintetében szolgálati eljárója a helyőrségben állandó jelleggel elhelyezett vagy ideiglenesen ott tartózkodó, nála alacsonyabb beosztású katonáknak. A helyőrségben állandó jelleggel elhelyezett vagy az ideiglenesen ott tartózkodó katonai szervezetek parancsnokai a helyőrségparancsnok intézkedéseit kötelesek figyelembe venni és alárendeltjeikkel is végrehajtani.”
7. A Melléklet 716.1. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
„716.1. Azokban a helyőrségekben, ahol nincs helyőrségtámogató-parancsnokság, ott a helyőrségi feladatok végrehajtására, koordinálására helyőrségi komendáns hivatalt kell működtetni, melynek élén a helyőrség komendáns áll. Ezen helyőrségekben a helyőrség komendáns a helyőrségparancsnoknak van alárendelve, szolgálati eljárója a hivatal beosztottainak.”
8. A Melléklet 723.3. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
„723.3. Eredeti feladata mellett a helyőrség-ügyeletes tegyen eleget a helyőrség-ügyeletes szolgálati intézkedésben leírt kötelezettségeknek.”
9. Hatályát veszti a Melléklet
  - a) 706.1. és 706.2. pontja, 717.3. pont a) alpontja, 720.1–4. pontja, 721. pont c) és d) alpontja, 725.1–727.4. pontjai,
  - b) 720.1., 725.1. és 727.1. pontjait megelőző alcímei,
  - c) 711.2. pontjában az „a helyőrség (rendészeti alkalmazási körlet) rendjének, szerveztségének és fegyelmének fenntartásáért” szövegrész,
  - d) 716.2. pontjában az „, a helyőrségi katonai rendészeti szolgálatban és a gépjármű-baleseti helyszínelő készenléti szolgálatban álló személyeknek” szövegrész.

VI. Az Alkotmánybíróság határozatai, teljes ülési állásfoglalásai és végzései

Az Alkotmánybíróság 4/2016. (III. 1.) AB határozata a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 42/C. § c) pontja 2014. december 31-ig hatályos szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és folyamatban lévő ügyben történő alkalmazásának kizárásáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Kiss László, dr. Salamon László és dr. Stumpf István* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Balsai István, dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Juhász Imre, dr. Lenkó Barnabás és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 42/C. § c) pontjának 2014. december 31. napjáig hatályban volt, a pénzbeli egészségbiztosítási járulék fizetésére kötelezett személyt a rehabilitációs ellátására tekintettel 2012. január 1-jétől a gyermekgondozási díjra jogosultak közül kizáró rendelkezése alaptörvény-ellenes volt, ezért az a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 6.M.549/2014. szám alatt folyamatban lévő ügyben nem alkalmazható.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.549/2014/10. sorszám alatt hozott végzésével társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránt indult perben a peres eljárást az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig felfüggesztette, és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróságnál a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) 42/C. § c) pontjának 2014. december 31. napjáig hatályos, a pénzbeli egészségbiztosítási járulék fizetésére kötelezett személyt a gyermekgondozási díjra jogosultak közül kizáró rendelkezése alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve a jogszabályi rendelkezés alkalmazásának kizárását a perben.
- [2] 2. A beadvány adatai szerint a felperes 2014. május 1. napjától gyermekgondozási díjra (gyedre) jogosultsága megállapítása iránti igénybejelentést nyújtott be a Megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztári Szakigazgatási Szervéhez. A hatóság 2014. május 14. napján kelt 13630-10-6479/14. ügyiratszámú elsőfokú határozatával a felperes kérelmét elutasította. Az elsőfokú határozat indokolása szerint az Ebtv. 42/C. § c) pontja értelmében nem jár gyermekgondozási díj, ha a jogosult egyéb rendszeres pénzellátásban részesül. A rendelkezésre álló adatok alapján felperes rendszeres pénzellátásban, rehabilitációs ellátásban részesül, ezért gyermekgondozási díj igényét el kellett utasítani. Az elsőfokú társadalombiztosítási határozat ellen a felperes fellebbezéssel élt. A fellebbezés elbírálása során az Országos Egészségbiztosítási Pénztár 2014. július 18. napján kelt S011/366-4/2014. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A határozat értelmében felperes biztosítási jogviszonya 2012. január 1. napjától áll fenn egyéni vállalkozóként. Az egyéni vállalkozók nyilvántartásában vállalkozói tevékenységének kezdete: 2010. július 30. A felperes részére 2012. január 1. napjától a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság rehabilitációs ellátást folyósít. A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról

- szóló 1993. évi III. törvény 4. § i) pontja tartalmazza a rendszeres pénzellátások meghatározását. Mivel a felperes 2012. január 1. napjától rendszeres pénzellátásban részesült, a megváltozott munkaképességű személyek ellátásai közül rehabilitációs ellátásban, így a 2013. november 23. napján született gyermeke jogán 2014. május 1. napjától a felperes gyermekgondozási díjra nem jogosult.
- [3] A másodfokú társadalombiztosítási határozatnak az elsőfokú határozatra is kiterjedő bírósági felülvizsgálata iránt a felperes nyújtott be keresetlevelet. Az elsőfokú egészségbiztosítási szakigazgatási szerv a felperes keresetlevelét az ellenkérelmét tartalmazó nyilatkozatával és a társadalombiztosítási eljárás irataival együtt beterveztette a Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz.
- [4] A bírói kezdeményezés rögzíti, hogy a felperes újabb igénybejelentése alapján a Megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Szakigazgatási Szerve SZ-K-01/01707-2/15. sorszámú határozatával a felperes részére 2015. január 1. napjától gyermekgondozási díjat állapított meg.
- [5] 3. A bírói kezdeményezés utal arra, hogy az Ebtv. kifogásolt szabálya – a per ideje alatt hatályba lépett jogszabálymódosítás folytán – 2015. január 1. napjától már nem tartalmazza a kizáró rendelkezést. A módosítás a jogalkotó szándéka szerint arra irányul, hogy a rehabilitációs ellátás, rokkantsági ellátás mellett biztosítási jogviszonyban álló kismamák, akik pénzbeli egészségbiztosítási járulék fizetésére kötelezettek, gyermekgondozási díjra is jogosultságot szerezhessenek.
- [6] 4. Az indítvány lényege értelmében a rehabilitációs ellátást illetően 2012. január 1-jétől 2014. december 31-ig hatályban volt törvényi előírás az Alaptörvény XIII. cikkét (tulajdonhoz való jog) sérti és ellentétben áll az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) első kiegészítő jegyzőkönyve 1. cikkével (tulajdon védelme) is. A kérelmező aktív munkavállalói időszaka alatt befizette a szükséges hozzájárulásokat a társadalombiztosítási rendszerbe, ellátásra mégsem jogosult. Az indítvány szerint a bíróságnak az előtte folyamatban lévő jelen perben az ügy elbírálása során olyan jogszabályi rendelkezést, a 2014. december 31. napjáig hatályban lévő az Ebtv. 42/C. § c) pontjának rendelkezését kellene alkalmaznia, amely az Alaptörvény és a nemzetközi jog fentebb hivatkozott rendelkezéseibe ütközik. Az indítványban szerepel, hogy a bíróság az indítványa indokolását és hivatkozásait kiegészíti a felperes jogi képviselőjének a beadványában előterjesztett azzal az indokolással, amely a támadott rendelkezés alaptörvény-ellenességére és nemzetközi szerződésbe ütközésére vonatkozik. A bíróság kérte a jogszabályi rendelkezés alkalmazásának kizárását az indítványra okot adó peres eljárásban.
- [7] 5. A beadvány utal az Alaptörvény B), Q), R) és T) cikkére is, de nem tartalmaz olyan állítást és érvelést, amely szerint a kifogásolt rendelkezés e szabályokkal is kifejezetten ellentétes, ezért az Alaptörvény említett cikkeit illetően az Alkotmánybíróságnak nem kellett vizsgálnia és döntenie. Az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezést a tartalma szerint bírálta el.

II.

- [8] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott és figyelembe vett szabályai szerint:
„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.
(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”
„XIX. cikk (1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyiség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.”
- [9] 2. Az Egyezmény érintett rendelkezései szerint:
„1. Cikk – Tulajdon védelme
Minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik.

Az előző bekezdésben foglaltak nem korlátozzák az államok jogát olyan törvények alkalmazásában, melyeket szükségesnek ítélnék ahhoz, hogy a javaknak a köz érdekében történő használatát szabályozhassák, illetőleg az adók, más közterhek vagy bírságok megfizetését biztosítsák.”

- [10] 3. Az Ebtv. kifogásolt, az indítványra okot üggyel érintett időszakban hatályban volt szabálya szerint:
 „42/C. § Nem jár a gyermekgondozási díj, ha [...]”
 c) a jogosult egyéb rendszeres pénzellátásban – ide nem értve a táppénzt, a baleseti táppénzt, a terhességi-gyermekágyi segélyt, a gyermekgondozási díjat, a gyermekgondozási támogatást, az álláskeresési járadékot és segélyt, a vállalkozói és a munkanélküli járadékot, valamint az álláskeresést ösztönző juttatást – részesül;”

III.

- [11] Az indítvány megalapozott.
- [12] 1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontjában foglalt felhatalmazás alapján az Abtv. 25. § (1) bekezdés szerinti bírói kezdeményezésre felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabály összhangját az Alaptörvénnyel. Ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Abtv. 25. §-a szerinti feltételeknek. Az Abtv. 25. §-a önálló címként – „Bírói kezdeményezés egyedi normakontroll eljárás iránt” – meghatározza az ügýtípusra vonatkozó különös szabályokat, amelyeket az Abtv. 51–52. §-ai az indítványra vonatkozó további formai és tartalmi feltételekkel egészítenek ki. Ezeket az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már értelmezte {összefoglalóan a 3058/2015. (III. 31.) AB végzésben, Indokolás [8]–[23]}. A jelen esetben a bírói kezdeményezés ezeknek a követelményeknek megfelel. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban elsőként azt vizsgálta, hogy a támadott szabály ellentétes-e az Alaptörvényben biztosított tulajdonhoz való joggal.
- [13] 2. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz. A tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [14] Ebből következik, hogy a korábban tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket védi az Alaptörvény XIII. cikke. Ezt erősítette meg a 3048/2013. (II. 28.) AB határozat (Indokolás [39]) is, amely rámutatott, hogy a társadalombiztosítási jogviszonyokkal összefüggő szolgáltatások esetében továbbra is fennáll az alkotmányos tulajdonvédelem.
- [15] A jelen esetben az egyik kérdés, hogy az indítványra okot adó ügyben korábban tulajdonként megszerzett vagyoni értékű jogról van-e szó. A gyermekgondozási díj megállapításának és folyósításának törvényben rögzített feltételei vannak.
- [16] A másik kérdés, hogy a kötelező járulékfizetés elrendelésével szemben a törvény biztosít-e szolgáltatást.
- [17] 3. Az első kérdést illetően vizsgálni kell, hogy megszerzett jogosítványról, vagy olyan ellátásra vonatkozó jogalkotói ígéretről van-e szó, amelynek megszerzésében alapos okkal lehetett bizakodni. A 3276/1984. (IX. 27.) MT határozat szólt a gyermekgondozási díj bevezetéséről. A gyermekgondozási díjra vonatkozó szabályokat a 3/1985. (I. 17.) MT rendelet 11. §-a állapította meg. Az 1985. évi bevezetésekor a gyed a gyermek egyéves koráig járt. A korábbi fizetés 75%-át tette ki, ha a munkaviszony a szülés előtt legalább két évig megszakítás nélkül fennállt, illetve 65%-át, ha az előbbi kritériumnak nem felelt meg, de a munkaviszony hossza a szülést megelőző évben elérte a 270 napot. Összegének felső határa a bevezetéskor 4500 forint volt havonta. A gyed időtartamát a népesedéspolitikai koncepciónak megfelelően 1986. március 1-jétől kiterjesztették a gyermek másfél [lásd az 5/1986. (II. 27.) MT rendeletet], majd 1987 őszétől két éves koráig [56/1987. (XI. 6.) MT rendelet 13. §]. A gyed – a közbeszédben Bokros-csomagként említett törvénymódosítások eredményeként – 1996-tól megszűnt. A gyermekgondozási díj bevezetésével összefüggő törvénymódosításokról szóló 1999. évi XCVII. törvény (a továbbiakban: Törvény) vezette be újra, 2000. január 1-jétől. A gyermekgondozási díjra vonatkozó, eredeti kizáró szabályok értelmében ugyanazon

- gyermek után gyermekgondozási díj, terhességi-gyermekágyi segély, gyermekgondozási segély, ápolási díj, gyermekápolási táppénz egyidejűleg nem folyósítható. Nem jár gyermekgondozási díj, ha az igénylő bármilyen jogviszony keretében munkát végez, vagy hatósági engedélyhez kötött keresőtevékenységet személyesen folytat, vagy egyéb – a szociális törvényben részletesen felsorolt – rendszeres pénzellátásban részesül, vagy előzetes letartóztatásban van, vagy szabadságvesztés büntetését tölti. A gyermekgondozási díj akkor sem folyósítható, ha a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezték, átmeneti vagy tartós nevelésbe vették, illetőleg bentlakásos szociális intézményben, továbbá napközbeni ellátást biztosító intézményben gondozzák.
- [18] Az új gyermekgondozási díjra vonatkozó kizáró szabályok között kezdettől fogva, vagyis 2000. január 1-jétől szerepelt, hogy nem jár gyermekgondozási díj, ha az igénylő bármilyen jogviszony keretében munkát végez, vagy hatósági engedélyhez kötött keresőtevékenységet személyesen folytat, vagy egyéb – a szociális törvényben részletesen felsorolt – rendszeres pénzellátásban részesül, vagy előzetes letartóztatásban van, vagy szabadságvesztés büntetését tölti. Az Ebtv.-nek a gyedet bevezető Törvény 3. §-ával kiegészített 42/C. §-a c) pontja szerint „nem jár a gyermekgondozási díj, ha a jogosult egyéb rendszeres pénzellátásban részesül [1993. évi III. törvény 4. § (1) bekezdés i) pont];”. Azt, hogy mi minősül rendszeres pénzellátásnak, az Ebtv. utaló szabálya szerint másik törvény határozta meg.
- [19] A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) 4. § (1) bekezdése i) pontja a gyed bevezetésekor úgy rendelkezett, hogy „rendszeres pénzellátás: a táppénz, a terhességi-gyermekágyi segély, a gyermekgondozási díj, az öregségi nyugdíj, a rokkantsági nyugdíj, az öregségi járadék, a munkaképtelenségi járadék, az özvegyi járadék, a növelt összegű öregségi, munkaképtelenségi és özvegyi járadék, az özvegyi nyugdíj – kivéve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat, továbbá a házastársa jogán legalább két árvaellátásra jogosult gyermek eltartásáról gondoskodó személy özvegyi nyugdíját –, a baleseti táppénz, a baleseti rokkantsági nyugdíj, a hozzátartozói baleseti nyugellátás, az Ft. alapján folyósított pénzbeli ellátás, az átmeneti járadék, a rendszeres szociális járadék, a bányászok egészségkárosodási járadéka, a rokkantsági járadék, a hadigondozottak és nemzeti gondozottak pénzbeli ellátásai, a gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás, az időskorúak járadéka, a munkanélküliek jövedelem pótló támogatása, a rendszeres szociális segély, az ápolási díj, a nemzeti helytállásért elnevezésű pótlék”.
- [20] Jóllehet az egyes élethelyzetekre szóló, az idézett értelmező rendelkezésben konkrétan nevesített, az Ebtv. és a Szocvtv. alkalmazásában rendszeres pénzellátásnak minősülő ellátások az elnevezésükben és részben működésükben az idők során változtak (pl. 2012. január 1-jétől átalakult a rokkantsági ellátások rendszere, és bevezették egyebek között a rehabilitációs ellátást), a „rendszeres pénzellátás” mellett (bármilyen konkrét, más törvényekben intézményesített ellátást is kellett ez alatt érteni) a gyermekgondozási díjat kizáró szabály – 2000. január 1-jétől 2015. január 1-jéig – hatályban maradt.
- [21] [Az Ebtv. 42/C. §-a c) pontjának kifejezetten a Szocvtv. értelmező rendelkezésére utaló része 2013. december 31-ig hatályban volt. 2014. január 1-jétől a Szocvtv.-re utaló szövegrész a törvény e szabályában (2014. december 31-ig) nem szerepelt (így további, értelmezésre tartozó kérdéssé vált ebben az időszakban a rendszeres pénzellátás meghatározása), ugyanakkor az Ebtv. változatlanul kimondta, hogy nem jár a gyermekgondozási díj, ha a jogosult egyéb rendszeres pénzellátásban – ide nem értve a táppénzt, a baleseti táppénzt, a terhességi-gyermekágyi segélyt, a gyermekgondozási díjat, a gyermekgondozási támogatást, az álláskeresési járadékot és segélyt, a vállalkozói és a munkanélküli járadékot, valamint az álláskeresést ösztönző juttatást – részesül.]
- [22] Miként arra az indítvány is utal, 2015. január 1-jétől az Ebtv. 42/C. § (1) bekezdés b) pontja ismét módosult, ennek értelmében nem jár a gyermekgondozási díj, ha a jogosult a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. § (1) bekezdés i) pontjában meghatározott egyéb rendszeres pénzellátásban részesül, ide nem értve, ha a jogosult rendszeres pénzellátásban részesül és a csecsemőgondozási díjra vagy a gyermekgondozási díjra való jogosultság kezdő napján pénzbeli egészségbiztosítási járulék fizetésére kötelezett. Vagyis az Ebtv.-nek a jelenleg hatályos szabályai, bár ismét visszautalnak a Szocvtv.-re, már kifejezetten nem zárják ki a gyermekgondozási díjra való jogosultságot, ha azt járulékfizetési kötelezettség kíséri.
- [23] 4. A konkrét ügyben az indítvány értelmében a gyermekgondozási díjra való jogosultságot kizáró feltétel a gyermekgondozási díj újbóli bevezetése óta szerepelt az Ebtv.-ben. Vagyis nem arról van szó, hogy a járulék fejében járó vagy a kilátásba helyezett szolgáltatást megvonták volna, vagy jogalapját változtatták volna meg kedvezőtlenül. Az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem a meglévő tulajdonra vonatkozik, a tulajdonhoz való jog nem biztosít jogot a tulajdonszerzésre {3021/2014. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [13]}.

- [24] 5. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata a tulajdonhoz való jog védelmi körébe vonja azokat a kötelező biztosítási alapú ellátásokat, amelyekkel szemben a jogosultnak saját anyagi szolgáltatása áll.
- [25] A 20/2014. (VII. 3.) AB határozat Indokolásának [189] pontja úgy értelmezte a tulajdonhoz való jogot, hogy a tulajdon alkotmányjogi fogalma nem azonos a tulajdon polgári jogi definíciójával, annál tágabb, és az alkotmány a tulajdonjogot mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti alapjogi védelemben. Az alkotmányos védelemnek úgy kell követnie a tulajdon társadalmi szerepének változását, hogy közben ugyanezt a védelmi feladatot elláthassa. Amikor tehát az egyéni autonómia védelméről van szó, az alapjogi tulajdonvédelem kiterjed a tulajdon egykori ilyen szerepét átvevő vagyoni jogokra, illetve közjogi alapú jogosítványokra is (például társadalombiztosítási igényekre).
- [26] A kötelező biztosítás mind az egyén cselekvési autonómiáját, mind ennek hagyományos anyagi alapját, tulajdonhoz való jogát korlátozza. Ez az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében nem jelenti a tulajdonhoz való jog alkotmányellenes korlátozását, kivéve, ha az értékgarancia elve csorbul.
- [27] Ilyen esetben a járulékfizetési kötelezettséget biztosítóvá válás nélkül előíró törvényi rendelkezés alkotmányellenes [45/1995. (VI. 30.) AB határozat]; a határozat értelmében a törvény úgy írt elő társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettséget (szerzői díj, valamint az előadóművészi tevékenységet folytatók díjazása és a szellemi alkotáshoz fűződő díj kifizetése után), hogy ehhez a járulékfizetési kötelezettséghez nem kapcsolódott semmiféle társadalombiztosítási ellátás. Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy ebben a körben ez a „társadalombiztosítási járulék” címén előírt kötelezettség tehát a társadalombiztosításon kívül esik, ahhoz nem kapcsolódik a munkáltató (foglalkoztató) érdekeltsége és nem alapoz meg semmiféle társadalombiztosítási ellátást sem. A fizetési kötelezettség nem a biztosítottsághoz és ezen keresztül az ellátottság elvi lehetőségéhez, hanem valamely szerződés- és szolgáltatás típushoz köt törvényben elrendelt, a fizetésre kötelezett vagyoni jogait terhelő egyoldalú, bár a társadalombiztosítás javára szóló, de érdekeltség, ellenszolgáltatás és értékgarancia érvényesülése nélküli fizetési kötelezettséget. Az ilyen fizetési kötelezettség a tulajdonhoz való jogot aránytalanul és anélkül korlátozza, hogy az más alapvető jog vagy köteletség érvényesülése érdekében történék [45/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 210.].
- [28] Az Alkotmánybíróság régebbi gyakorlata szerint azonban az nem minősült alkotmányellenesnek, ha a törvény járulékfizetésre kötelezi azt a személyt is, aki társadalombiztosítási szolgáltatás igénybe vételére már jogot szerzett más – társadalombiztosítási jogviszonyt keletkeztető – jogviszonya alapján is. Ilyen esetben a járulékfizetési kötelezettség előírása, feltéve, hogy a kötelezett személyek e tevékenységgel összefüggő többletellátásra válnak jogosulttá (915/B/1994. AB határozat, ABH 1995, 728.), nem minősült alkotmányellenesnek. A jelen esetben nem állapítható meg, hogy a rehabilitációs ellátásban részesülő személy, aki egyéni vállalkozóként is járulék fizetésére kötelezett, semmilyen más társadalombiztosítási ellátásban nem részesülhet, vagyis a járulékfizetési kötelezettség előírása nem ellentételezés nélküli.
- [29] 6. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az Alaptörvény minden szabályát, így az indítványban formálisan nevesített XIII. cikkét is, a többire tekintettel kell értelmeznie. Az Alkotmánybíróság a 33/2012. (VII. 17.) AB határozatban rámutatott, hogy az „értelmezésnél az alkotmány-értelmezésre általában irányadó szabályokat kell követni, vagyis egyetlen szabálynak sem lehet olyan tartalmat tulajdonítani, amellyel egy másik kiüresedhetne. Az Alaptörvény zárt, ellentmondásmentes rendszer. [...] Az Alaptörvény szabályait is csak egymásra tekintettel lehet és kell értelmezni” [Indokolás [94]]. Az indítványból egyértelműen kiténik, hogy annak az a célja, hogy a konkrét ügyben is az időközben megváltozott, kedvezőbb – az indítvány szóhasználata szerint a „méltánytalan hátrányt” kiküszöbölő – előírást, az állampolgár anyasága esetére szóló ellátásra vonatkozó új szabályt lehessen alkalmazni a korábbi időponttól. Az indítvány tartalmazza a bíróságnak azt a meggyőződését is, hogy a módosításnak „a jogalkotói szándék szerint az volt a célja, hogy a rehabilitációs ellátás, rokkantsági ellátás mellett biztosítási jogviszonyban álló kismamák, akik pénzügyi egészségügyi járulék fizetésére kötelezettek, gyermekgondozási díjra is jogosultságot szerezzenek”. Az indítvány szerint „az alkalmazandó 2014. december 31. napjáig hatályos Ebtv. 42/C. § c) pontjának rendelkezése a felperes számára méltánytalan hátrányt jelent és a felperes hátrányos helyzetbe kerül.”
- [30] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben az eset körülményei alapján úgy találta, hogy a vizsgált szabállyal kapcsolatban az indítványozó alapjogát az Alaptörvény XIII. cikke és a XIX. cikk (1) bekezdése együttesen biztosítja. Az indítványra okot adó ügyben az anyaság esetére törvényben meghatározott támogatásra jogosultság korábbi feltétele a kérdéses, alkotmányjogi szempontból. Az Alaptörvény XIII. cikkét a XIX. cikkel összhangban kell értelmezni, ennek (1) bekezdése értelmében az állampolgár anyasága esetére törvényben meghatározott támogatásra jogosult. Ezt az értelmezést erősíti, hogy az Ebtv. 2015. január 1-jétől hatályos szabályai nemcsak azt

- jelentik, hogy azok már kifejezetten nem zárják ki a gyermekgondozási díjra való jogosultságot, ha azt járulékfizetési kötelezettség kíséri, hanem azt is, hogy a gyed biztosítás alapú ellátás jellege erősödött.
- [31] Az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, hogy az Alaptörvény XIX. cikke törvényi jogosultságoknak (meghatározott élethelyzetekhez kötve) alaptörvényi háttérrel ad [28/2015. (IX. 24.) AB határozat, Indokolás [34]]. A XIX. cikk (1) bekezdésének második mondata rögzíti, hogy minden magyar állampolgár – a tételesen felsorolt élethelyzetek esetén – törvényben meghatározott támogatásra jogosult. A (2) bekezdés elválaszthatja a tételesen felsorolt élethelyzetek szerinti és a nem ilyen, hanem a más rászorulóknak szociális biztonságának a megvalósítását. Az élethelyzetek felsorolásának alkotmányjogi jelentőségét mutatja, hogy Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása a 21. cikk (1) bekezdés h) pontjával a XIX. cikk (1) bekezdésében a „rokkantság” szövegrész helyébe a „rokkantság, fogyatékoság” szöveget léptette.
- [32] Mindez nem jelenti azt, hogy a törvényhozó több ellátás párhuzamosan történő folyósítását ne szabályozhatná, akár úgy is, hogy egyidejűleg csak egyféle, az érintett személy megélhetésére szolgáló pénzellátás folyósítható. A jelen esetben és az indítványra okot adó ügyben azonban nem rászorultság alapú ellátásról van szó a gyedet illetően, hanem biztosítási alapúról, amelyhez az, az ellátás folyósítására okot adó további körülmény tapad, hogy ellátásra szoruló újabb személy, gyermek születéséhez kötődik, a XIX. cikk (1) bekezdésében nevesített „anyaság esetére” szól.
- [33] Az Ebtv. 42/A. § (1) bekezdés a) pontja értelmében gyermekgondozási díjra jogosult a biztosított szülő, ha a gyermekgondozási díj igénylését – a gyermeket szülő anyja esetén a szülést – megelőzően két éven belül 365 napon át biztosított volt, és a gyermeket saját háztartásában neveli. A gyermekgondozási díj ebben az esetben biztosítási alapú ellátás, az állampolgár anyasága esetére.
- [34] A jelen esetben az indítványra okot adó ügyben szereplő szülő mint egyéni vállalkozó, vagyis mint biztosított volt köteles járulékfizetésre, függetlenül a rehabilitációs ellátásra való jogosultságától. A konkrét ügy felperese rehabilitációs ellátásban részesül, amely általában az állampolgár betegsége, rokkantsága esetére szól; ennek célja a megváltozott munkaképességű, de foglalkoztatásra, rehabilitációra javasolt személy jövedelempótló ellátása. Az ellátás melletti munkavégzést és a jövedelmet a törvény nem tiltja, de korlátozza, és felső jövedelemhatárhoz köti. [Azon személyek, akik a rokkantsági nyugdíjrendszer átalakításáról szóló jogszabály-változás következtében a komplex felülvizsgálat időpontjáig – ideiglenes jelleggel – rehabilitációs ellátásban részesülnek, a rájuk (a rokkantsági nyugdíjra és a rendszeres szociális járadékra) korábban vonatkozó rendelkezések szerint végezhetnek kereső tevékenységet.] A rehabilitációs ellátás a jogosult személyes körülményein alapul, megváltozott munkaképességének, egészségkárosodásának az idejére szolgál, az egyén kieső jövedelmének bizonyos mértékű pótlását célozza. [A rehabilitációs hatóság megállapíthatja, hogy a megváltozott munkaképességű személy rehabilitálható, ezen belül foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható és akinek az egészségi állapota 51–60% között van (B1 kategória), tartós foglalkozási rehabilitációt igényel és akinek az egészségi állapota 31–50% között van (C1 kategória). A hatóság megállapíthatja azt is, hogy a személy rehabilitációja nem javasolt (B2 és C2, D, E kategória).]
- [35] Minthogy a rehabilitációs ellátás melletti munkavégzést és a jövedelem szerzését a törvény nem tiltja, előfordulhat, hogy az érintett személynek az ellátás mellett biztosítási jogviszonyt eredményező foglalkoztatása (önfoglalkoztatása) van.
- [36] A gyednek a célja az is, hogy a törvényhozó előmozdítsa a foglalkoztatási jogviszonyban állók anyává válását és az anyák hosszabb ideig való otthonmaradását gyermekükkel.
- [37] Az Ebtv. vizsgálni kért szabálya nem a gyermekgondozási díj jogosultsági feltételét, hanem kizáró szabályt fogalmazott meg, tekintet nélkül arra, hogy az érintett személy biztosítási jogviszonya alapján pénzbeli egészségbiztosítási járulék fizetésére kötelezett-e – más megfogalmazásban: van-e (lehet-e) kieső, a gyeddel pótlandó keresete a rehabilitációs ellátáson kívül eső, új körülménnyel, a gyermekvállalással kapcsolatban. Az Ebtv. 42/C. § c) pontjának 2014. december 31. napjáig hatályban volt, a pénzbeli egészségbiztosítási járulék fizetésére kötelezett személyt a gyermekgondozási díjra jogosultak közül kizáró rendelkezése ezekre a körülményekre és szempontokra, a gyed jövedelempótló céljára, családtámogató funkciójára, a gyermekvállalást ösztönző szerepére, a járulékfizetés megszerzését eredményező funkciójára nem volt tekintettel, ezért alaptörvény-ellenes volt az Alaptörvény XIX. cikke (1) bekezdésével összefüggésben értelmezve a XIII. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt.
- [38] 7. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint, ha az indítvánnyal támadott jogszabályt vagy annak egy részét az Alaptörvény valamely rendelkezésébe ütközőnek minősíti, és ezért azt megsemmisíti, akkor a további alkotmányi rendelkezés esetleges sérelmét – a már megsemmisített jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben – érdemben nem vizsgálja. Ugyanez vonatkozik az alaptörvény-ellenes jogszabály további vizsgálatára a nemzetközi szerződésbe ütközését illetően, továbbá arra az esetre is, ha az Alkotmánybíróság a jogszabályt csak azért nem

semmisítette meg, mert az időközben hatályát veszítette. Az Alkotmánybíróság mindezekre figyelemmel nem vizsgálta, hogy az Ebtv. 42/C. § c) pontjának 2014. december 31. napjáig hatályban volt rendelkezése nemzetközi szerződésbe ütközik-e.

- [39] 8. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján elrendelte e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Budapest, 2016. február 23.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/3066/2015.

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [40] Egyetértek a határozat rendelkező részével, ugyanakkor szükségesnek tartottam volna annak a megállapításnak a részletesebb indokolását, hogy „az Alaptörvény XIX. cikke törvényi jogosultságoknak (meghatározott élethelyzetekhez kötve) alaptörvényi háttérrel ad”, és hogy erre is tekintettel – a konkrét ügyben – „az indítványozó alapjogát az Alaptörvény XIII. cikke és a XIX. cikk (1) bekezdése együttesen biztosítja”.
- [41] Az indokolás hiányát két olyan kérdésben látom, amely a jövőben értelmezési problémák forrása lehet: egyrészt, továbbra sem ad egyértelmű igazodási alapot az Alaptörvény XIX. cikkében foglalt rendelkezések alkotmányjogi jellegéről a címzettek számára (1. pont), másrészt, lényegesnek tartottam volna annak egyértelműbb kifejtését, hogy az adott ügyben miért volt szükség az Alaptörvény XIX. cikkének (hivatalbóli) felhívására, vagyis önmagában az Alaptörvény XIII. cikke miért nem volt elegendő alkotmányjogi alapja a rendelkező részi döntésnek (2. pont).
- [42] 1. Az Alkotmánybíróság a 3217/2014. (IX. 22.) AB határozatában az Alaptörvény XIX. cikkével összefüggésben kifejtette, hogy „az Alaptörvény a szociális biztonsághoz való alkotmányos alanyi jogot nem tartalmaz. [...] Az első mondat a »törekszik« kifejezéssel egyértelműen deklarálja, hogy Magyarországon a szociális biztonság garantálása nem alanyi alapjog, hanem csak államcél. Ez – összhangban az Alaptörvény N) cikkének (1) bekezdésével, mely szerint »Magyarország a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elvét érvényesíti«, e cikk (2) bekezdésével, melynek értelmében az előbbi elv érvényesítéséért elsődlegesen az Országgyűlés és a Kormány, vagyis a két legfontosabb jogalkotó szerv a felelős, valamint ugyanezen cikk (3) bekezdésével, mely szerint valamennyi állami szerv köteles a feladata ellátása során ezen elvet tiszteletben tartani – mindössze annyi kötelezettséget ró Magyarországra, a magyar jogalkotó szervekre, hogy az ország gazdasági állapotát, teljesítőképességét figyelembe véve határozzák meg az állami szociálpolitikának azon alapelemeit, melyek garantálása állami feladat. Ez mindössze a szociális ellátórendszer fenntartását és működtetését követeli meg az államtól, anélkül azonban, hogy bármely ellátás konkrét formájára és mértékére vonatkozóan bárki számára

- Alaptörvényben biztosított jogot keletkeztetne. A második mondat azon kitétele, miszerint az állampolgárok még egyes speciális esetekben (konkrétan anyaság, betegség, rokkantság, özvegyiség, árvaság és önhibán kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén) is csak »törvényben meghatározott« mértékű támogatásra jogosultak, ezt erősíti meg; vagyis az egyes támogatások konkrét formáját és mértékét a törvényhozó szabadon határozza meg.” {3217/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [24]}
- [43] Az Alkotmánybíróság a hivatkozott határozatában foglaltaktól részben eltérő megállapításokra jutott a 28/2015. (IX. 24.) AB határozatában. Ebben az Alkotmánybíróság szintén hangsúlyozta, hogy „[a]z előző Alkotmányhoz képest lényeges változást jelent, hogy az Alaptörvény szociális biztonságról szóló XIX. cikke nem jogokról, hanem jellemzően állami kötelezettségekről és államcélokról rendelkezik.” A XIX. cikk (1) bekezdése alapján ugyanis Magyarország „törekszik” arra, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson, és „elősegíti” az időskori megélhetés biztosítását.
- [44] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor rámutatott arra is, hogy az Alaptörvény XIX. cikkéből jogosultságok is fakadnak. „Az Alaptörvény XIX. cikk (4) bekezdése »állami nyugdíjra való jogosultságot« említ, amelynek feltételeit törvény állapítja meg. A XIX. cikk (1) bekezdése pedig az állampolgárok anyasága, betegsége, rokkantsága, özvegye, árvasága és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélkülisége esetében garantálja a »törvényben meghatározott támogatásra« való jogosultságot. Vagyis ezek azok az élethelyzetek, amelyekre szabottan törvényben alanyi jogon járó juttatásokat kell bevezetni, illetve fenntartani.” Az Alkotmánybíróság végül arra a következtetésre jutott, hogy „jóllehet a XIX. cikk jellemzően államcélokról, és nem alapvető jogokról szól, az Alaptörvénynek ez a cikke »Alaptörvényben biztosított jogot« tartalmaz abban az értelemben, hogy törvényi jogosultságoknak (meghatározott élethelyzetekhez kötve) alaptörvényi háttérrel ad.” {28/2015. (IX. 24.) AB határozat, Indokolás [34]}
- [45] Álláspontom szerint a 28/2015. (IX. 24.) AB határozatban hivatkozottak az Alaptörvényben foglalt rendelkezések jogalkotói célját tükrözik vissza. Az Alaptörvény normaszöveg-javaslatához fűzött indokolás szerint ugyanis a XIX. cikk „[r]ögzíti az állam azon szándékát, hogy minden magyar állampolgárnak megteremtse a szociális biztonságot. Ennek érdekében azon élethelyzetekben, amikor – gyermekének születése, egészségi állapotának időleges vagy végleges romlása, hozzátartozójának vagy munkalehetőségének elvesztése miatt – a megélhetéséhez szükséges javak előteremtésére nem képes, valamennyi állampolgár jogosult törvény szerinti állami segítséget igénybe venni.”
- [46] A fentiekből tehát, véleményem szerint, az következik, hogy az Alaptörvény XIX. cikkében foglalt rendelkezések jogi jellegét meghatározott élethelyzetekhez képest kell vizsgálni. Egyes élethelyzetek vonatkozásában pedig az Alaptörvény rendelkezése több mint államcél, mert arra az érintett Alaptörvényben biztosított jogként hivatkozhat. Ez a jogosultság ugyanakkor nem tekinthető alapvető jognak. E megállapítások azonban nem teszik egyértelművé az Alaptörvény XIX. cikkében foglalt rendelkezések címzettei számára, hogy az Alkotmánybíróság előtt az érintett rendelkezésre önállóan hivatkozhatnak-e, illetve ha egyes élethelyzetek vonatkozásában az Alaptörvény XIX. cikkéből alanyi joguk is fakad, az milyen tartalmú jogvédelmet biztosít a számukra.
- [47] 2. Az Alaptörvény XIII. cikkével összefüggésben a határozat indokolásával az alábbiak miatt nem értek teljes egészében egyet.
- [48] Az Alkotmánybíróság már korai gyakorlatában eloldotta a tulajdon alkotmányos védelmét a tulajdonjog polgári jogi fogalmától. A 17/1992. (III. 30.) AB határozatban az Alkotmánybíróság elvi élel mutatott rá arra, hogy „az Alkotmány [...] nemcsak a tulajdonjog, hanem az azzal összefüggő minden vagyoni jog biztosítására vonatkozik” (ABH 1992, 108.). Azt, hogy pontosan melyek azok a vagyoni jogok, amelyek a „tulajdonjoggal összefüggnek”, és így kiterjed rájuk a tulajdon alkotmányos védelme, az Alkotmánybíróság a későbbi gyakorlatában határozta meg. Eszerint az Alkotmánybíróság „a tulajdonjogot mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti alapjogi védelemben” [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 380.]. Ennélfogva az Alkotmánybíróság gyakorlatában a tulajdon alkotmányos védelmével összefüggésben a tulajdonjog funkcionális alapú megközelítése vált meghatározóvá. Az Alkotmánybíróság a 64/1993. (XII. 22.) AB határozaton alapuló gyakorlatát megerősítette – egyebek mellett – a 26/2013. (X. 4.) AB határozatában (Indokolás [161]).
- [49] Az Alkotmánybíróság a tulajdonnak az előbbiek szerinti elvi alapon nyugvó alkotmányos tartalmának kibontásával kapcsolatban hangsúlyozta, hogy az „a saját vagyonnal vagy értékteremtő munkával” áll összefüggésben. E megközelítés az Alkotmánybíróság ezt követő gyakorlatában jellemzően megjelent az egyes társadalombiztosítási igények gyakorlásával összefüggésben.
- [50] Ennek megfelelően kiemelte az Alkotmánybíróság, hogy „[a] tulajdonvédelem a társadalombiztosítás terén sem veszíti el kapcsolatát a saját vagyonnal vagy értékteremtő munkával. Ezért különböztetjük meg a saját járulékkal megfizetett »biztosítási« szolgáltatások teljesebb védelmét a segélyezési típusú juttatások csekélyebb védelmétől.

A tulajdonvédelem addig terjedhet, amíg a szolgáltatás ugyanazt a funkciót látja el, amire a dologi vagyon is szolgálna, amiből az is következik, hogy ez a tulajdonsága nem szüntethető meg.” [43/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 188, 195.]

- [51] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróság hivatkozott gyakorlatából az következik, hogy az Alkotmánybíróság a tulajdonvédelemmel összefüggésben – különösen a társadalombiztosítás terén – mindig hangsúlyozta a jogvédelem szociális kötöttségét. Az Alaptörvény XIII. cikkében foglaltak ezért – a konkrét ügyben – szükségképpen magukban hordozzák a szociális biztonsággal összefüggő szempontok értékelését. Ebből következően egyetértek az e szempontok megjelenítésével, vagyis az Alaptörvény XIX. cikkében foglaltakra utalással. Ugyanakkor, álláspontom szerint az Alkotmánybíróság fentiekben bemutatott gyakorlatából az következik, hogy a XIX. cikkben foglaltak nem biztosítanak alapvető jogot; a jogvédelem ezért e gyakorlat alapján az adott esetben is kizárólag az Alaptörvény XIII. cikkén alapul(hat).

Budapest, 2016. február 23.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [52] A határozat rendelkező részét támogatom. Ugyanakkor álláspontom szerint – az alábbiakban kifejtett indokokra tekintettel – az Ebtv. 42/C. § c) pontjának (2012. január 1. napjától) 2014. december 31. napjáig hatályban volt rendelkezése alaptörvény-ellenessége nem vezethető le az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésével összefüggésben. Az Alkotmánybíróság korábbi következetes gyakorlata alapján az Alkotmánybíróságnak azt kellett volna megállapítania, hogy a bírói kezdeményezés által kifogásolt rendelkezés alaptörvény-ellenességét valójában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének a sérelme eredményezte.

I.

Az Alaptörvény XIX. cikk sérelmének hiánya

- [53] 1. A többségi határozat a bírói kezdeményezés Abtv. 25. §-a szerinti vizsgálata alapján maga is hivatkozik (a szintén előadó alkotmánybíró úr által jegyzett) 3058/2015. (III. 31.) AB végzésre, amely az Abtv. 52. § (1) bekezdésében megkövetelt határozottság (applicatio certa) feltételeinek meglétével összefüggésben az alábbi megállapításokat teszi: „Az Alaptörvény 24. cikke (2) bekezdésének b) pontja és azzal egybehangzóan az Abtv. 25. §-ának (1) bekezdése értelmében egyedi normakontroll eljárást csak bíró kezdeményezhet, az Abtv. 51. §-ának (1) bekezdése értelmében pedig az Alkotmánybíróság az Alaptörvény, valamint az Abtv. szerint arra jogosult indítványa alapján jár el. Ezeket a feltételeket az 52. § (4)–(6) bekezdései azzal egészítik ki, hogy az eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia, ennek megfelelően az indítványban meg kell jelölni az indítványozót azonosító adatokat, illetve az indítvány mellékleteként meg kell küldeni az Alkotmánybíróság részére azokat a dokumentumokat is, amelyek az indítványban foglaltakat igazolják. E feltételek teljesítéséhez nem elegendő önmagában az, hogy az indítványt a bíró aláírja, hanem az indítványnak tartalmi szempontból is teljes egészében az indítványozás(r)a jogosult bírótól kell származnia (conditio specialis ratione personae).” (Indokolás [17])

„Nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha félreérthetően jelöli meg az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél [3175/2014. (VI. 18.) AB végzés, Indokolás [5]], vagy pusztán megjelöli azt, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés [3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, 3226/2013. (XII. 12.) AB végzés]. Az elégtelen indokolás miatt akadálya az érdemi elbírálásnak az is, ha a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés [3269/2012. (X. 4.) AB határozat, 12/2014. (IV. 10.) AB határozat, 3025/2014. (II. 17.) AB határozat, 37/2013. (XII. 5.) AB határozat, 3074/2013. (III. 14.) AB határozat] vagy az alkotmányjogi értelemben nem releváns [3009/2012. (VI. 21.) AB határozat]” (Indokolás [19]).

- [54] Ugyanakkor a többségi határozat tényállást ismertető részéből (is) egyértelműen megállapítható, hogy a bírói kezdeményezés az Alaptörvény XIX. cikkének sérelmét nem állította, arra vonatkozó utalást sem tett.
- [55] 2. Ugyanakkor – egyetértve az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatával [lásd különösen a 3230/2013. (XII. 21.) AB végzést (ABH 2013, 2604.), 14/2014. (V. 13.) AB határozat (ABH 2014, 310.)] – „[a] szociális intézményrendszer és az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdés második mondatában foglalt támogatások kialakítása és szabályozása a jogalkotó feladata, melynek során – az Alaptörvény keretei között – széles körű mérlegelés illeti meg. Az egyes támogatási formákra vonatkozó jogszabályi rendelkezések részletszabályait (ide értve a támogatásra való jogosultság feltételeit és annak mértékét is) – az Alaptörvény keretei között – a jogalkotó szabadon alakíthatja. Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdéséből nem vezethető le az állam számára egy konkrét támogatási forma konkrét részletszabályának a megalkotására vonatkozó kötelezettség” [3230/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [3]].
- [56] Szintén osztom az Alkotmánybíróságnak a 14/2014. (V. 13.) AB határozatában (a közös háztartásban, együtt nevelt gyermekek után járó családi pótlék mértékére vonatkozó alkotmányossági vizsgálata kapcsán) tett azon elvi megállapítását, mely szerint „a szociális ellátórendszer egyes ellátásait – változó gazdasági környezetben, az állam mindenkori gazdasági teljesítőképességére, különösen »a pénzügyi és gazdasági válság által elmélyített államháztartási szükséghelyzetre« [23/2013. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [47]] tekintettel – a törvényhozó átalakíthatja vagy akár meg is szüntetheti, az ilyen intézkedések önmagukban nem alaptörvény-ellenesek. Alkotmányossági kérdést csak a jogalkotói beavatkozás mélysége, illetve az vethet fel, hogy a változtatás nem ütközik-e más, az Alaptörvény által védett jogokba vagy elvekbe, így különösen a jogbiztonság elvébe, a hátrányos megkülönböztetés tilalmába, vagy meghatározott feltételek fennállása esetén a tulajdonhoz való jogba” (Indokolás [30]).

II.

- [57] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelme
- [58] 1. Álláspontom szerint a bírói kezdeményezés alapján kiemelkedő alkotmányjogi jelentőségű kérdés az, sérti-e az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését az Ebtv. bírói indítvánnyal támadott rendelkezése, amely annak ellenére kizárja a rehabilitációs ellátásra jogosultat a gyermekgondozási díjra való jogosultságból, hogy közben ez utóbbi (rehabilitációs) rendszeres pénzbeli ellátást is járulékfizetési kötelezettség terheli.
- [59] 2. Osztom a többségi határozat álláspontját, amely utalva a 45/1995. (VI. 30.) AB határozatban (ABH 1995, 210.) foglaltakra, az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata alapján a tulajdonhoz való jog védelmi körébe vonja azokat a kötelező biztosítási alapú ellátásokat, amelyekkel szemben a jogosult saját anyagi jogi szolgáltatása áll, s ezzel a társadalombiztosítási szolgáltatások és várományaik mint a tulajdon alapjogi kiterjesztésének védelmét az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság tulajdon funkciójáról kifejtett korábbi, Alkotmányon alapuló felfogásába illeszkedőnek tartja. Ugyanakkor fontosnak tartom megemlíteni az Alkotmánybíróság 43/1995. (VI. 30.) AB határozatát (ABH 1995, 188.), [illetve az ezt megalapozó 64/1993. (XII. 22.) AB határozatot (ABH 1993, 380.)], melyek ezt a tulajdoni védelmet megalapozták.
- [60] Nézetem szerint – éppen az említett határozatokban kimunkált – alapjogi teszt a jelen ügy elbírálása során is alkalmas lett volna a bírói kezdeményezéssel kifogásolt rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására.
- [61] A többségi határozat maga is utal az Indokolásában arra, hogy az Alkotmánybíróság már a 45/1995. (VI. 30.) AB határozatában megállapította, sérti a tulajdonhoz való jogot, ha a törvény úgy ír elő kötelező járulékfizetési kötelezettséget, hogy ahhoz semmiféle társadalombiztosítási ellátás sem kapcsolódik.
- [62] Jelen esetben ugyanez a helyzet, ugyanis lényegében többes (kettős) biztosítási jogviszonya van a biztosítottnak: egyrészt egyéni vállalkozóként társadalombiztosítási járulékot fizetve biztosítási jogviszonnyal rendelkezett, mely alapján rehabilitációs ellátásra vált jogosulttá; másrészt rehabilitációs ellátása után szintén (kötelező) járulékot fizetett, azaz ez utóbbi is egy (további) biztosítási jogviszonyt eredményezett (vagy legalábbis kellett volna eredményeznie). A kétféle járulékfizetés ellenére azonban, a támadott rendelkezés az egyik járulék fizetése esetére járó ellátásból teljesen kizárta, s ezzel értékgarancia érvényesülése nélküli fizetési kötelezettséget keletkeztetett. Ez a fizetési kötelezettség pedig – nézetem szerint – amellet, hogy semmiféle közérdekű célt nem szolgál, aránytalanul korlátozó.

- [63] Álláspontom szerint ezt a tulajdoni védelmet a többségi határozat által hivatkozott 915/B/1994. AB határozat (ABH 1995, 728.) nem megtörte, hanem erősítette. Az idézett határozat kimondta ugyanis, hogy nem alkotmányellenes, ha a kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozóknak a többleteltetésért további (kötelező) járulékfizetést kell teljesíteni. Azaz amennyiben a többletfizetés nem eredményezne semmilyen többleteltétást (mint ahogy az a jelen esetben nem is eredményezett), az értékgarancia elvének csorbulása miatt az alaptörvény-ellenesség a tulajdonvédelem sérelme alapján megállapítható.
- [64] Összefoglalva: a határozat rendelkező részének támogatása mellett – a fentiekben kifejtettek szerint – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatának figyelembe vételét tartottam volna szükségesnek, mely szerint a tulajdon alapjogi védelme kiterjed a társadalombiztosítási szolgáltatásokra és a várományokra is. Ez alapján pedig a jelen határozatnak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelmére figyelemmel kellett volna – véleményem szerint – az Ebtv. kifogásolt rendelkezésének alaptörvény-ellenességét megállapítani.

Budapest, 2016. február 23.

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

- [65] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2016. február 23.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [66] A határozat rendelkező részével egyetértek, azonban álláspontom szerint a jelen ügyben az alaptörvény-ellenesség önmagában az Alaptörvény XIII. cikkének a sérelme miatt is megállapítható az alábbiak szerint.
- [67] Az egyéni vállalkozói jogviszonyra tekintettel kifizetett járulékok megalapozták a későbbi igényt a gyermekgondozási díjra; ebből következően ez utóbbi nem egyszerűen szerzett jogként, hanem kifejezetten ellenérték fejében szerzett, „vásárolt” jogként az Alaptörvény XIII. cikkének a védelme (tulajdonvédelem) alatt áll. Ha a törvényi szabályozás következtében a járulékfizető annak ellenére sem jogosult az ellátásra, hogy az egyéb, szükséges feltételek fennállnak, akkor a szabályozás sérti az Alaptörvénynek a tulajdonvédelemre vonatkozó rendelkezését.
- [68] Kétségtelen, hogy az indítványhoz kötöttség elvét nem sérti, ha az Alkotmánybíróság eljárása és döntésének meghozatala során – érvelését kiegészítő jelleggel – figyelembe vesz olyan alaptörvényi rendelkezéseket is, amelyeket az indítványozó konkrétan nem jelölt meg indítványában, azonban jelen ügyben az Alaptörvény XIII. cikkének az egyértelmű sérelme következtében az alaptörvény-ellenesség megállapításának alátámasztásához az Alaptörvény XIX. cikkével kapcsolatos érvelést szükségtelennek tartom.

Budapest, 2016. február 23.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István alkotmánybíró különvéleménye

- [69] A többségi határozattal nem értek egyet, ezért ahhoz az Abtv. 66. § (2) bekezdése alapján az alábbi különvéleményt csatolom.

- [70] 1. A szociális biztonság nem alkotmányos alapjog, azt az Alaptörvény XIX. cikke államcélként rögzíti, amely keretében intézmény fenntartási és működtetési kötelezettség hárul az államra, de nem biztosít alapvető jogot egyetlen konkrét szociális ellátásra sem. Az Alaptörvény felsorolja, hogy mely esetek jogosítanak támogatásra, azonban a támogatási formák és az igényjogosultsági feltételek nem az Alaptörvényben kerültek meghatározásra. Ezeket a jogalkotó igen nagy szabadsággal alakíthatja, azonban a mindenkori gazdaság (teherbíró) helyzetére tekintettel kell a jogosultsági feltételekre vonatkozó jogszabályokat megalkotnia, és a szabályozás végső soron alapvető jogot nem sérthet. Jelen ügyben a bírói kezdeményezésben is szereplő diszkrimináció kérdése adhatott volna alapot az alkotmányossági vizsgálatra.
- [71] 2. Az általam nem támogatott többségi határozat szerint – mely a bírói kezdeményezés logikáját veszi át – az igénylő „visszamenőlegesen” is jogosult az ellátásra, mivel azt az újabb igénylése alapján megítélték számára. Álláspontom szerint ez nem olvasható ki a jelenleg hatályos szövegből. Sokkal inkább azért ítélték meg – az ismételten benyújtott igénylésre – az ellátást, mert az igénylő oldalán időközben teljesültek az ahhoz szükséges törvényben rögzített feltételek. Erre nézve nincs adat, mivel a társadalombiztosítási határozatok sajnos nem állnak rendelkezésre, így csak a kezdeményező bíró előadásában ismerhető meg az alapul szolgáló hatósági eljárás. A többségi határozat azonban nem tulajdonított jelentőséget az ellátásra való jogosultság – perben hatályos – feltételrendszerének. A „visszamenőleges” jogosultság feltételezése viszont nem szolgálhat alapul az Alaptörvény-ellenesség kimondására a jelen – bírói kezdeményezés alapján indult – alkotmánybírói eljárásban.
- [72] 3. Végezetül aggályosnak tartom, hogy a rendelkező rész olyan szövegrészt minősít alaptörvény-ellenesnek, amely sem a 2014. december 31-i, sem a korábbi hatály állapotában nem volt része a vizsgált jogszabályi rendelkezésnek.

Budapest, 2016. február 23.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

- [73] A különvélemény 1. pontjához csatlakozom.

Budapest, 2016. február 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [74] Nem értek egyet a határozat rendelkező részével és annak indokolásával.
- [75] 1. Bírói kezdeményezés alapján az indítványra okot adó ügyben az alkotmányjogi vizsgálat tárgya az anyaság esetében törvényben meghatározott jogosultság korábban hatályos korlátozó törvényi feltétele volt. Az indítvány indokolt lényege szerint a 2012. január 1-jétől 2014. december 31-ig hatályban volt, a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 42/C. § c) pontjának a gyermekgondozási díjra jogosultak közül a rehabilitációs ellátásban részesülőket kizáró rendelkezése sérti az Alaptörvény XIII. cikkét. Ilyen kérelmet és arra vonatkozóan érvelést a XIX. cikk tekintetében a bírói kezdeményezés nem tartalmaz.
- [76] A fentiekhez képest a határozat indokolása szerint „[a]z Alkotmánybíróság a jelen ügyben úgy találta, hogy a vizsgált szabállyal kapcsolatban az indítványozó alapjogát az Alaptörvény XIII. cikke és a XIX. cikk (1) bekezdése együttesen biztosítja [...] Az Alaptörvény XIII. cikkét a XIX. cikkel összhangban kell értelmezni, ennek (1) bekezdése értelmében az állampolgár anyasága esetére törvényben meghatározott támogatásra jogosult.” Ezért a támadott törvényi rendelkezés „alaptörvény-ellenes volt az Alaptörvény XIX. cikke (1) bekezdésével összefüggésben értelmezve a XIII. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt.” (Indokolás [37])

- [77] 2. Álláspontom szerint az alaptörvény-ellenesség sem a tulajdonjog sérelme alapján, sem a XIII. cikk (1) bekezdését a XIX. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értelmezve nem áll fenn, így a bírói kezdeményezést az Alkotmánybíróságnak el kellett volna utasítania.
- [78] Miként a határozat Indokolásának [23] bekezdése helyállóan megállapítja „az alkotmányos tulajdonvédelem a meglévő tulajdonra vonatkozik, a tulajdonhoz való jog nem biztosít jogot a tulajdonszerzésre”. {3021/2014. (II. 11.) AB végzés. Indokolás [13]}. Következésképpen az indítványban támadott szabály és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés – a tulajdon védelméhez való jog – között nincs közvetlen összefüggés.
- [79] A tulajdonjognak a szociális biztonságra vonatkozó alaptörvényi rendelkezésen keresztül történő alkotmányos sérelme megállapíthatóságának pedig az mond ellent, hogy az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdése államcél jelöl meg, így az ennek keretében vizsgált törvényi rendelkezések alkotmányossági mércéjét kizárólag az Alaptörvény N) cikkében és XIX. cikkében hivatkozott alkotmányos szabályok képezik. Másképpen kifejezve: a korábbi Alkotmány 70/E. § (1) bekezdéséhez képest az Alaptörvényben a valós lehetőségekhez igazított és az Alaptörvény N) cikkével hangsúlyossá tett kényszerű paradigma-váltás mindössze az állam egyértelmű törekvését jelzi a szociális biztonság területén. A törvényben meghatározott ilyen típusú támogatások nyújtása azonban nem teszi ezeket a támogatásokat alaptörvényi szintű jogosultsággá, különösen nem a XIII. cikkel összefüggésben.

Budapest, 2016. február 23.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

- [80] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2016. február 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

- [81] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2016. február 23.

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

- [82] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2016. február 23.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

**Az Alkotmánybíróság 5/2016. (III. 1.) AB határozata
a Fővárosi Törvényszék 43.Pf.634.260/2014/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és
megsemmisítéséről**

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Sulyok Tamás* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Törvényszék 43.Pf.634.260/2014/4. számú ítélete alaptörvény-ellenes – sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz és örökléshez való jogot –, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó örökösödési ügyben nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. Az egyedi ügy tárgyát az 1996. november 25-én elhunyt örökhagyó írásbeli magánvégrendelete képezte. Az örökhagyó örökösei, akik az egyedi ügyben félként szerepeltek, részben az örökhagyó végrendelete, részben a törvényes öröklés rendje alapján örökölték a végrendelet tárgyául szolgáló ingatlant – egy épületet és a hozzá tartozó telket –, valamint az abban található ingóságokat. Az örökhagyó végrendeletében az egyedi ügy I., VI. és VII. rendű alpereseinek juttatta a hagyatéki ingatlan tulajdonjogát, továbbá az általa lakott emeleti lakrész fölötti haszonélvezeti jogot juttatott az indítványozónak. A többi alperes az örökhagyó törvényes örököse. A közjegyző az indítványozó haszonélvezeti jogát részben teljes, részben ideiglenes hatállyal át is adta az indítványozónak.
- [2] 2007-ben a Budai Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: BKKB) a jelen alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló egyedi ügy II–V. rendű alperesei – a hat törvényes örökösből négy – mint felperesek vonatkozásában – a végrendelet érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetüket elutasítva – megállapította a végrendelet érvényességét. A döntés ellen a felek nem éltek fellebbezéssel, ezért az jogerőre emelkedett.
- [3] A jelen panasz alapjául szolgáló egyedi ügyben az indítványozó felperesként a haszonélvezet terjedelmének megállapítása iránt indított pert, melynek kilenc alperese az örökhagyó hat törvényes és három végrendeleti örököse volt. Az első fokon eljáró BKKB 2009-es ítéletében a keresetnek helyt adott, azonban az alperesek fellebbezésére a Fővárosi Bíróság hatályon kívül helyezte az elsőfokú döntést és a BKKB-t újabb határozat hozatalára utasította lényeges eljárási szabálysértés, illetve az igénybe vett szakvélemény elégtelensége miatt. A megismételt eljárásban a kiegészített szakvélemény alapján a BKKB 2.P.XI.20.777/2011/37. számú ítéletében az ingatlan 15/100 tulajdoni hányadában jelölte meg az indítványozó haszonélvezeti jogának mértékét, ezt meghaladóan a kereset elutasította. A döntés ellen az indítványozó és az I. rendű alperes éltek fellebbezéssel. Az indítványozó szerint őt a szakvélemény alapján az ingatlan 30/100 tulajdoni hányada fölött illeti haszonélvezeti jog. Az I. rendű alperes szerint vizsgálni kellett volna a végrendelet érvényességét, amelynek nem akadályja sem az ítélt dolog – az indítványozó és az I. rendű alperes viszonyában nem állapítható meg ítélt dolog, hiszen a BKKB előtt 2007-ben lefolyt eljárásban az I. rendű alperes nem volt fél –, sem az, hogy a közjegyző hagyatékátadó végzést hozott.
- [4] A Fővárosi Törvényszék az indítványozó fellebbezési kérelmét elutasította, az I. rendű alperesének helyt adott. Ítéletének indokolása szerint a végrendelet érvényes, megállapítási keresetnek ezért nincs helye. Az indítványozó azonban a végrendelet alapján nem válhat a haszonélvezeti jog jogosultjává. Az örökhagyó nem alapíthat a tulajdonában lévő dologon halála esetére haszonélvezeti jogot; halálát követően dologainak tulajdonosává más személy válik, ezért a halálát követő időtartamra nem alapíthat korlátozott dologi jogot (hiszen a kérdéses időben már nem az övé a haszonélvezeti joggal terhelt dolog). És mivel az örökhagyó hagyatékának nem képezte részét haszonélvezeti jog, ezért az indítványozó haszonélvezeti jogot nem örökölhette. A törvényszék azt is megjegyezte, hogy a haszonélvezeti jog nem szolgálhat ingatlan-nyilvántartási bejegyzés alapjául, ugyanis nem derül ki, a haszonélvezeti jog mely tulajdonosok tulajdoni hányadát, milyen mértékben terhelné.

- [5] 2. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék és a BKKB döntésével szemben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti örökléshez való jog, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes és ésszerű határidőn belüli hatósági eljáráshoz való jog sérelmét állította több pontban:
- a bíróság tévedett, amikor a megállapítási kereset feltételeinek hiányát állapította meg;
  - a bírói gyakorlat egyértelműen elismeri a haszonélvezet végrendeleti alapításának lehetőségét, a Fővárosi Törvényszék erre nem volt tekintettel;
  - 2007-ben a BKKB jogerős ítélete az indítványozó javára szólt a végrendeleti juttatással kapcsolatban, ezt a jogerős ítéletet a Fővárosi Törvényszék nem vette figyelembe;
  - az örökös halálától számítva összesen 18 évig húzódott az örökösödési ügy, ezért az ésszerű időn belüli elbírálás követelménye is sérült.
- [6] Az indítványozó a Legfelsőbb Bíróság eseti döntésével, valamint a Magyar Országos Közjegyzői Kamara (a továbbiakban: MOKK) elnökétől kért állásfoglalással támasztotta alá azt, hogy a joggyakorlat jól ismeri és elfogadja azt a gyakorlatot, hogy az örökös végrendeletében haszonélvezeti jogot juttat valamely örökösnek a hagyatékába tartozó dolog fölött. Ennek a gyakorlatnak a figyelmen kívül hagyásával álláspontja szerint a Fővárosi Törvényszék az örökléshez való, Alaptörvényben rögzített jogát sértette.

II.

- [7] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:
„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”
„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

III.

- [8] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megvizsgálta, teljesültek-e az indítvány befogadásának az Abtv.-ben meghatározott formai és tartalmi feltételei.
- [9] 2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetén a kérelem az 52. § (1b) bekezdésnek való megfelelés esetén minősül határozottnak.
- [10] Az indítványozó az Abtv. előírásainak megfelelően megjelölte az Abtv.-nek az Alkotmánybíróság hatáskörét, valamint az indítványozó jogosultságát megalapozó rendelkezéseit. Az Alkotmánybíróság itt jegyzi meg, hogy az indítványozó indítványának jogalapjaként az Abtv. 26. § (1) bekezdését jelölte meg, annak természetéből azonban – mivel bírói döntés ellen irányul – egyértelműen következik, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti panaszról van szó. Az indítványozó megjelölte azt, hogy mely Alaptörvényben biztosított joga sérült. Sérelmének lényegét az örökléshez való jogra, valamint a tisztességes eljáráshoz való jogra hivatkozással indokolta. Emellett megjelölte a vizsgálendő bírói döntést, és kifejezetten kérte annak megsemmisítését. Az indítványozó jogosultnak tekinthető, hiszen a bírósági eljárásban félként vett részt, az ügy pedig jogát, jogos érdekét érinti.
- [11] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alkotmányjogi panasz eljárás megindításának feltétele az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme. Az indítványozó az örökléshez való jogra hivatkozott, melynek korlátozásáról – a végintézkedés alapján való öröklés esetére vonatkozóan – az Alkotmánybíróság megállapította, hogy egybeesik az örökös tulajdonhoz való alkotmányos jogának – közelebről: végrendeletkezéshez való jogának – korlátozásával. Az Alkotmánybíróság tehát az alapjogi sérelmet a tulajdonhoz való jog viszonylatában tartja vizsgálandónak, ennél fogva az indítványozónak az Abtv. 27. § a) pontja szerinti érintettségét ezen alapjog alapján tartja megalapozottnak.
- [12] Az indítvány megfelel az Abtv. 27. § b) pontjában előírt feltételnek: az indítványozó kimerítette a rendes jogorvoslati lehetőségeket, a támadott végzés ellen további rendes jogorvoslatnak nincs helye.
- [13] Teljesült az Abtv. 30. § (1) bekezdésében előírt feltétel is. Az indítványozó 2014. október 13-án vette át a támadott ítéletet, a panasz postai úton történő feladására pedig 2014. december 8-án került sor.
- [14] Az indítvány megfelelt az Abtv. 29. §-ában támasztott tartalmi követelménynek: a haszonélvezeti jog korlátozott dologi jog, amelyet a tulajdonos alapíthat a dolgán a jogosult számára. A haszonélvezeti jog végintézkedés általi

adása mint a tulajdon fölötti rendelkezés egy sajátos módja, valamint ennek az örökléshez való joghoz fűződő kapcsolata alapvető alkotmányjogi jelentőséggel bír.

IV.

- [15] Az indítvány megalapozott.
- [16] 1. Az Alkotmánybíróság először összefoglalta a végintézkedésen alapuló öröklés főbb sajátosságait, különös tekintettel a favor testamenti elvének érvényesülésére és korlátaira.
- [17] A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) a végintézkedés három formáját szabályozza: a végrendeletet, az öröklési szerződést és a halál esetére szóló ajándékozást. Az öröklési szerződés lényege az, hogy az örökhagyó arra kötelezi magát, hogy a vele szerződő felet tartás vagy életjáradék fejében örökösévé teszi [rég Ptk. 655. § (1) bekezdés]. A halál esetére szóló ajándékozásra mint az ajándékozási szerződés egy speciális esetére a törvény azt írja elő, hogy a szerződés alakiságaira az öröklési szerződés alakiságai az irányadóak, egyebekben az ajándékozás szabályait kell alkalmazni [rég Ptk. 659. § (1) bekezdés].
- [18] A végrendeletben az örökhagyó halála esetére rendelkezhet vagyonáról vagy annak egy részéről. A régi Ptk. eltérést nem tűrően rögzíti, hogy végrendeletet csak személyesen lehet. A végrendelet egyoldalú jognyilatkozat, nem szerződés, ebből következően az örökhagyó nyilatkozatával létrejön, halálával pedig hatályosul is. A Legfelsőbb Bíróság az örökhagyó halála idején irányadó, PK 85. számú állásfoglalásának a) pontjában megállapította, hogy „az okirat végrendeleti jellegének megállapításához legalább annyi szükséges, hogy külsőleg az örökhagyótól származóként jelentkezzen, és halál esetére szóló nyilatkozatot tartalmazzon, amelyből a végrendeleti minőség kitűnik”. Ugyanennek az állásfoglalásnak a b) pontjában kijelentette a Legfelsőbb Bíróság azt is, hogy valamely alaki kellék hiánya a végrendeletet „nem fosztja meg jogi létezésétől, hanem csupán érvénytelenné teszi”, ez pedig csak az érdekelt hivatkozása esetén vehető figyelembe.
- [19] A végrendelet tárgyának meghatározására nézve a Legfelsőbb Bíróság PK 82. számú – az 1/2014. polgári jogegységi határozat alapján a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) alkalmazása során nem irányadó – állásfoglalása nyújt eligazítást: ennek értelmében a végrendeletet úgy kell értelmezni, hogy az örökhagyó akarata a lehetőség határai között a legmesszebbmenően érvényre jusson, a végrendelet érvényes legyen, és hatályban maradjon. A bírói gyakorlat értelmében ez az eljárás az egyes kifejezések, intézkedések nyelvtani értelmezésén túlmenően a végrendelet egészének összefüggéseiben történő, átfogó vizsgálatát is magában foglalja (pl. a nehezen olvasható kézírás jelentésének tisztázása), emellett a végrendelet tárgyának meghatározásánál lehetőség van a végrendeleten kívüli adatok figyelembevételére (pl. az örökhagyó megnyilvánulásai). A végrendelet tartalmának értelmezésénél irányadó – kifejezetten az akarat elve tekintettel –, hogy a szavak általánosan elfogadott jelentésével szemben elsőbbséget élvez a végrendeletző saját, a hétköznapiól esetlegesen eltérő nyelvhasználata (BH 1994.365.), egyúttal az általa használt helytelen jogi kifejezéseket is az akaratának megfelelően kell értelmezni. (BH 2013.67.) A végrendelet érvényességét nem érinti az, hogy nem tartalmaz kifejezett, név szerinti örökösnevezést (BH 1986.277.), feltéve, hogy az örökös személye felismerhető, az örökhagyó egyértelműen utal a részesíteni kívánt személyre, s az ekként megjelölt személy kilétéhez kétség sem fér. (BH 2005.214.) Az örökös személyét az örökhagyónak magának kell kijelölnie, azt más személyre nem bízhatja. (BH 2015.66.) Korlátot az jelent, hogy az örökhagyó akaratának figyelembe vétele nem szolgálhat a végrendelet érvénytelenségének orvoslására (BH 2010.247.), továbbá a favor testamenti elve a szóbeli végrendelet létrejöttének megítélése során nem érvényesülhet. (BDT 2014.177.)
- [20] 2. A régi Ptk. 629. §-a határozza meg, mely alapvető körülmények fennállása esetén tekinthető érvényesnek az írásbeli magánvégrendelet. A 629. § (1) bekezdése alapján magából az okiratból ki kell, hogy tűnjön annak végrendeleti minősége, valamint keltének helye és ideje. További három – vagylagos – érvényességi kellék az, hogy az okiratot a végrendeletző az elejétől a végéig maga írja és aláírja; illetve azt két tanú együttes jelenlétében aláírja, ha azt már aláírta, az aláírást két tanú előtt a magáénak ismeri el, és a végrendeletet mindkét esetben a tanúk is – e minőségük feltüntetésével – aláírják; vagy az okiratot aláírja, és akár nyílt, akár zárt iratként a közjegyzőnél – végrendeletként feltüntetve – személyesen letétbe helyezi. A 629. § (2) bekezdése a különálló lapokból álló írásbeli magánvégrendelet érvényességéről rendelkezik. A végrendelet érvényességi kellékeinek értelmezése során a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a végrendeleti minőség megállapításához elegendő az, ha az örökhagyó által használt kifejezésből a halál esetére szóló rendelkezés kitűnik. (BH 1994.315.) Egy másik ítéletben a Legfelsőbb Bíróság azt jegyezte meg, hogy a téves keltezés önmagában nem alkalmas a végrendelet érvénytelenségének

megállapítására. (Pfv.V.22341/1996., Pfv.V.21502/1998.) A keltezés helyét illetően a Legfelsőbb Bíróság rögzítette, hogy a végrendeletből annak kell kiderülnie, hogy az örökhagyó a végrendeletkezés helyét kívánja megjelölni. (BH 1997.534.)

V.

- [21] 1. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva kifejezetten az örökléshez való jogot nevezte meg panaszában. Az Alkotmánybíróság ezért az alábbiakban az örökléshez való jog tartalmát, valamint az alapvető jogok rendszerében elfoglalt helyét határozta meg.
- [22] Az Alkotmánybíróság érvelését elsősorban az Alaptörvény szövege, másodsorban az Alaptörvény szövegét értelmező alkotmánybírósági gyakorlat határozza meg. Az Alaptörvény a XIII. cikk (1) bekezdésben tesz említést az örökléshez való jogról: „Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez.” Az Alaptörvény tehát a tulajdonhoz való alapvető jogról szóló rendelkezésben szabályozza az örökléshez való jogot is, ez a kontextus pedig arra enged következtetni, hogy az alkotmányozó a tulajdonhoz való jog egy speciális részjogosítványként tekintett erre a jogra. A magyar Alaptörvénynek ez a megoldása az európai alkotmányok közül mindenekelőtt a német Grundgesetz-cel [„14. cikk (1) A tulajdon és az öröklés biztosított.”] mutat párhuzamot.
- [23] 2. Az Alkotmánybíróság kitekintésképpen átnézte a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) az örökléssel összefüggő gyakorlatát. Ezzel kapcsolatosan a következő észrevételeket tette.
- [24] Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény), illetve annak kiegészítő jegyzőkönyvei nem nevesítik az örökléshez való jogot. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság utal rá, hogy még az örökléshez való joggal fentebb összefüggésbe hozott tulajdonhoz való jog is csak az első kiegészítő jegyzőkönyvvel (a továbbiakban: kiegészítő jegyzőkönyv), 1952. március 20-án vált az Egyezmény részévé. Ebből kifolyólag az EJEB esetjogában az öröklés mint alanyi jogi jogosultság közvetlenül nem jelenik meg, és csak elvétve fordulnak elő olyan esetek, amelyek során az EJEB valamely, az Egyezmény által védelemben részesített joggal összefüggésben az örökléshez való jog tartalmát is érintette. Ezek közül a legfontosabb a Marckx kontra Belgium-ügyben hozott ítélet, mely az öröklés és a tulajdonhoz való jog összefüggését erősíti meg. Ebben az ügyben a panaszosok, egy anya és házasságon kívül született lánya azt kifogásolták, hogy a belga polgári jogi szabályok olyan rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek – egyebek között – az öröklés szempontjából hátrányosan érintik a házasságon kívül született gyermekeket a házasságban születettekhez képest. A döntés idején a belga jog szerint a házasságon kívül született gyermek jogilag csak akkor állt kapcsolatban az anyával, ha az utóbbi elismerte őt gyermekeként, emellett speciális, formális örökbefogadási aktus szükségeltetett ahhoz, hogy a „törvényen kívüli” gyermek teljesen azonos jogállást élvezzen a „törvényes” gyermekkel. Az EJEB úgy találta, hogy ez az állapot a magán- és családi élet tiszteletben tartása követelményének (Egyezmény 8. cikk) önálló, illetve a megkülönböztetés tilalmával (Egyezmény 14. cikk) való együttes sérelmét (EJEB, Marckx kontra Belgium [PC] (6833/74), 1979. június 13., 36–37., 43. 47–48., 59., illetve 62. bekezdés) eredményezi azért, mert a házasságon kívül született gyermek születése pillanatától a „törvényesítő” – azaz a házasságon kívül született gyermeket a házasságban születettel teljesen azonos jogállásra helyező – örökbefogadásig nem élvezhet azonos jogokat a házasságban született gyermekkel. Kapcsolódó érvelésében az EJEB kifejezetten nevesítette az öröklést mint olyan viszonyt, amelynek vonatkozásában a fennálló szabályozás – a megkülönböztetés tilalma, valamint a magán- és családi élet tiszteletben tartása követelményének együttes sérelme alapján – is ellentétes az Egyezmény felhívott rendelkezéseivel. (EJEB, Marckx kontra Belgium [PC] (6833/74), 1979. június 13., 48., továbbá 56–59. bekezdés) Az EJEB az anya vonatkozásában a megkülönböztetés tilalmának és a tulajdonhoz való joggal (kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikk) való együttes sérelmét is megállapította azért, mert a szabályozás a nem házas, illetve a házas anyákat egyenlőtlenül jogosítja fel arra, hogy ajándékot vagy örökséget nyújtsanak gyermekeik részére. (EJEB, Marckx kontra Belgium [PC] (6833/74), 1979. június 13., 65. bekezdés)
- [25] Hasonló álláspontot juttatott érvényre az EJEB 2000-ben, a Mazurek kontra Franciaország-ügyben. Ebben a jogvitában a francia polgári jogi kódexnek, a Code Civilnek az öröklés szempontjából hasonlóképpen diszkriminatív rendelkezését mérte az Egyezményhez, és úgy találta, hogy a házasságon kívül, illetve a házasságban született gyermekek közötti, az öröklés szempontjából fennálló különbségtétel a tulajdonhoz való jog és a diszkrimináció tilalmának együttes sérelmét eredményezi (EJEB, Mazurek kontra Franciaország (34406/97), 2000. február 1., 55. bekezdés). Ezt az álláspontot az EJEB nem sokkal később, a Merger és Cros kontra Franciaország-ítéletben is megerősítette. Ebben az ügyben ugyanaz a kérdés merült fel, ami a Mazurek-ügyben. Az EJEB a házasságon kívül (a szóban forgó ügyben házasságtörés révén) született gyermek öröklésének vonatkozásában

kifejezetten a tulajdonhoz való jog és a diszkrimináció tilalma együttes sérelmét találta megállapíthatónak {EJEB, Merger és Cros kontra Franciaország (68864/01), 2004. december 22., 34. bekezdés}, ehhez képest e vonatkozásban nem tartotta szükségesnek a magán- és családi élet tiszteletben tartása, valamint a diszkrimináció tilalma együttes sérelmének a vizsgálatát; ez utóbbi sérelmet az anya és törvénytelen gyermeke közötti ajándékozás diszkriminatív korlátozására nézve állapította meg a testület mindkettőjük vonatkozásában {EJEB, Merger és Cros kontra Franciaország (68864/01), 2004. december 22., 50. bekezdés}.

VI.

- [26] 1. A nemzetközi gyakorlat bemutatása után az Alkotmánybíróság az örökléshez való joggal összefüggő gyakorlatát elemezte.
- [27] 2. Ennek körében az Alkotmánybíróság mindenekelőtt arra emlékeztet, hogy 2012. január 1-ével az Alaptörvény felváltotta a korábban hatályos Alkotmányt, amelynek következtében az Alkotmánybíróság gyakorlata új normatív alpra helyeződött. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az újabb ügyekben felhasználhatja az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott határozataiban szereplő érveket, ha „az Alaptörvény konkrét – az előző Alkotmányban foglaltakkal azonos vagy hasonló tartalmú – rendelkezései és értelmezési szabályai alapján ez lehetséges.” [22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [40]] Figyelemmel arra, hogy az Alaptörvény negyedik módosítása következtében az Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezések 5. pontja 2013. április 1-ével kimondta az Alaptörvény hatálybalépése előtt született alkotmánybírósági döntések hatályvesztését („Az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírósági határozatok hatályukat veszítik. E rendelkezés nem érinti az ezen határozatok által kifejtett joghatásokat.”), az Alkotmánybíróság ezt az állásfoglalását azzal egészítette ki, hogy „az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott határozataiban foglalt érvek felhasználását kellő részletességgel indokolni kell. [...] Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevételével és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése.” [13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [31]–[32]]
- [28] Az örökléshez való jogot a hatályon kívül helyezett Alkotmány önálló rendelkezésben, a 14. §-ban védte („Az Alkotmány biztosítja az öröklés jogát.”). A 2012. január 1-ével hatályba lépett Alaptörvény egy mondatba foglalja a tulajdonhoz és az örökléshez való jogot („Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez.”). A szövegezési megoldások eltérése azonban nem eredményezi azok lényegi különbözőségét. A tulajdonhoz, illetve az örökléshez való jog azonos mondatban való feltüntetése nem változtat azon, hogy éppúgy két alapvető jog kerül nevesítésre, mintha külön szakaszokba iktatta volna őket az alkotmányozó. Az örökléshez való jogot az Alkotmány és az Alaptörvény egyező tartalommal biztosította. Az Alkotmánybíróság ezért úgy ítéli meg, hogy a 2012 előtti, az örökléshez való joggal összefüggő gyakorlatában található érvek felhasználhatók az Alaptörvényben foglalt szabályozás értelmezése során is.
- [29] 3. Az öröklési jogviszony két fő alanya az örökhagyó, valamint az örökös. Ennek megfelelően az örökléshez való jog mint alanyi jog is kétféle jogosultságot foglal magában. Az egyik jogosultság az örökhagyó azon joga, hogy vagyonának halála utáni sorsáról tetszése szerint rendelkezzen. Az örökhagyó ilyen rendelkezésének elsődleges eszköze a végrendelet, ugyanakkor a jogrendszer más hasonló, a vagyon halál utáni sorsának meghatározását lehetővé tévő jogintézményt is elismer (jelesül az öröklési szerződést és a halál esetére szóló ajándékozást). Az Alkotmánybíróság a gyakorlatában ezt nevezte aktív öröklési jognak, és úgy ítélte meg – a szerződési szabadsággal analógiát vonva –, hogy „[e]z a jogosultság az Alkotmány 13. §-ában biztosított tulajdonhoz való jog védelmi körébe tartozik.” Az örökléshez való jog második aspektusa – a passzív öröklési jog – az örökösnek az öröklés útján történő tulajdonszerzéshez való joga.
- [30] 4. A jelen alkotmányjogi panasz ügyben az örökhagyó végrendeleti úton, halála esetére kívánta feljogosítani az ingatlanrész hasznélvezetere az indítványozót. A fentiek alapján végrendeleti öröklés esetén az örökhagyó végrendelkezési joga érintett, ami a tulajdonnal való rendelkezés egyik formája, ebből következően az aktív öröklési jog szervesen összefügg a tulajdonhoz való joggal, és annak összefüggésrendszerében vizsgálendő. Az Alaptörvény szövege és az Alkotmánybíróság gyakorlata ezt vitathatatlanul alátámasztja, de ezt a megállapítást támasztja

alá az a tény is, hogy az Európai Unió tagállamainak alkotmányai, amennyiben az örökléshez való jogot nevesítik, azt kivétel nélkül a tulajdonhoz való joggal azonos rendelkezésben (cikkben, bekezdésben vagy mondatban) teszik. Ugyanebbe az irányba mutat az EJEB gyakorlata is, melynek alapján az aktív öröklési jog fogalmkörébe tartozó bizonyos sérelmek a tulajdonhoz való jog alapján is megállapíthatók (jellemzően más alapjog sérelmével együttesen). A végrendeleti örökös öröklési joga egybeesik az örökhagyó alkotmányos jogát érő sérelemmel, az örökhagyó végrendelezési szabadságának korlátozása pedig a tulajdon fölötti rendelkezés korlátozása. Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban a tulajdon korlátozásával összefüggő megállapításait ismertette.

- [31] 5. A tulajdonhoz való jog tartalmának legalaposabb kifejtését a 64/1993. (XII. 22.) AB határozat tartalmazza, melynek 2012 utáni alkalmazhatóságát az Alkotmánybíróság számos határozata megerősítette. {18/2015. (VI. 15.) AB határozat, Indokolás [26]; 25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [59]} Eszerint a tulajdonhoz való jog fogalma „nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével; azaz sem a birtoklás, használat, rendelkezés részjogosítványai, sem pedig negatív és abszolút jogként való meghatározásával. Az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más.” [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 369, 179.] A polgári jogi tulajdonfogalomtól való elhatárolás azonban nem eredményezi a tulajdonjog részjogosítványai alkotmányos védelmének teljeskörű hiányát. A tulajdonhoz való jog – azon belül a tulajdonjog részjogosítványainak – korlátozása akkor alkotmányellenes (alaptörvény-ellenes), ha az elkerülhetetlen, tehát kényszerítő ok nélkül történik, továbbá, ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan. Az állam egyfelől – az alkotmányos kivételek lehetőségétől eltekintve – köteles tartózkodni a magán- vagy jogi személyek tulajdonosi szférájába való behatolástól, másfelől köteles megteremteni azt a jogi környezetet, azt az intézményi garanciát, amely a tulajdonhoz való jogot diszkrimináció nélkül működőképesé teszi. {3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [50]} Mindemellett az Alkotmánybíróság megállapította, hogy alapjogi védelem illeti meg azt is, akinek a tulajdonszerzéshez kétségtelen jogcíme van. A jogcím akkor kétségtelen, ha az egyértelmű” {3387/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [16]; 3177/2014. (VI. 18.) AB végzés, Indokolás [24]}

VII.

- [32] 1. Panaszában az indítványozó arra hivatkozott, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése által védett örökléshez való joga sérül, mégpedig azért, mert a polgári jog nem ismeri akadályát annak, hogy az örökhagyó a végrendeleti örökös a hagyaték tárgyán való haszonélvezeti jogban részesítse halála esetére, a Fővárosi Törvényszék azonban ennek ellenére megtagadta tőle a hagyatékban való részesedésnek ezt a módját. Az Alkotmánybíróság azonban kimutatta, hogy a végrendeleti örökös örökléshez való jogának sérelme az örökhagyó végrendelezéshez való jogának sérelmével esik egybe, ami a tulajdonnal való rendelkezési jog eseteként fogható fel. Ezért az indítványt az örökhagyónak a tulajdonnal való rendelkezési joga alapján bírálja el.
- [33] 2. Az indítványozó álláspontjának alátámasztására beszerezte a MOKK elnökének állásfoglalását. A MOKK elnöke ebben – elsősorban a Ptk.-ra támaszkodva – ismertette a tulajdonhoz való jog tartalmát, és rámutatott arra, hogy a tulajdon fölötti rendelkezési jog a halál esetére való rendelkezést is magában foglalja, a végintézkedési szabadság elvéből pedig az következik, hogy a tulajdonos (örökhagyó) végintézkedésében nemcsak vagyónak egészéről, hanem annak egy részéről is rendelkezhet, ebbe pedig beletartozik az, hogy a tulajdonában lévő vagyontárgyak egyes részjogosítványait ruházza át másra. Az állásfoglalás az özvegyi haszonélvezettel illusztrálja azt, hogy a tulajdonjog részjogosítványai is átruházhatók. Ezután arra mutat rá, hogy a haszonélvezeti jog létrejöttének egyik módja a szerződés, amely alatt a végintézkedést is érteni kell.
- [34] A MOKK elnöke felhívja a figyelmet arra, hogy az általa vázolt értelmezést megerősíti a régi Ptk. egy kommentárja, valamint a bírói gyakorlat is. Egyúttal hangsúlyozza, hogy a végrendelettel alapított haszonélvezeti jog a közjegyzői gyakorlatban ismert, elfogadott, és viszonylag gyakori megoldás, mellyel szemben a bíróságok részéről sem merült fel elvi kifogás. Véggkövetkeztetése az, hogy az olyan értelmezés, amely a tulajdonjog egyes részjogosítványai tekintetében a halál esetére szóló átruházást korlátozná, ellentétes az Alaptörvény XIII. cikkével és a polgári jog előírásaival.

- [35] 3. Az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutat rá.
- [36] A polgári jogi tulajdon három klasszikus részjogosítványa a birtoklás joga, a használat és a hasznok szedésének joga, valamint a rendelkezési jog, amit az Alkotmánybíróság is rögzített. A régi Ptk. 94. § (1) bekezdése kimondja, hogy minden birtokba vehető dolog tulajdonjog tárgya lehet. A régi Ptk. 98. § megállapítja, hogy a tulajdonost megilleti a birtoklás joga és a birtokvédelem. A régi Ptk. 112. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a tulajdonost megilleti az a jog, hogy a dolog birtokát, használatát vagy hasznai szedésének jogát másnak átengedje, a dolgot biztosítékul adja vagy más módon megterhelje, továbbá hogy tulajdonjogát másnak átengedje vagy azzal felhagyjon. A rendelkezési jog a legtágabb értelemben a tulajdonosnak az a joga, hogy a dologra nézve polgári jogviszonyokat létesíthessen, vagy a tulajdonjogot ezen kívül is megszüntethesse. Ebben a megfogalmazásban hallgatólagosan benne van a halál esetére szóló rendelkezés lehetősége, hiszen polgári jogi jogviszonyok mind élők között, mind halál esetére létrehozhatók. Ezt az álláspontot kifejezetten is megerősíti az a szakirodalmi megállapítás, amelynek értelmében a rendelkezési jog klasszikus tartalma szerint a tulajdonost megilleti az élők közötti és halál esetére szóló átruházás joga, a dolog megterhelésének – azon idegen dologbeli jog alapításának – joga.
- [37] A hasznélvezeti jog a korlátolt dologi jogok közé tartozik. A régi Ptk. 157. § (1) bekezdése értelmében a hasznélvezet jogosultja a más személy tulajdonában álló dolgot birtokában tarthatja, használhatja és hasznait szedheti. A hasznélvezeti jog in rem védelmet élvez, vagyis a hasznélvezőt joggyakorlásában senki nem akadályozhatja – még maga a tulajdonos sem, akit a 157. § (2) bekezdése alapján az (1) bekezdésben felsorolt jogok csak annyiban illetnek meg, amennyiben a jogosult azokkal nem él. A régi Ptk. 158. § (1) és (2) bekezdése a hasznélvezet keletkezésének három módját nevesíti: a szerződést, a jogszabály rendelkezését, valamint a bírósági vagy hatósági rendelkezést.
- [38] E rendelkezések pusztá szövegéből nem derül ki, hogy hasznélvezeti jog alapítható-e halál esetére. Azonban a magyar jogrendszer valamilyen formában régóta ismerte és elismerte ennek lehetőségét. Erre enged következtetni az, hogy az 1928-as Magánjogi törvényjavaslat 1925. §-a nevesítette a közvetlen (dologi) hagyomány intézményét, melynek egyik esete az, ha az örökhagyó valamely egyedileg meghatározott dolgot vagy jogát terhelő jog közvetlenül keletkezik (Fabinyi Tihámér: Magyar magánjog mai érvényében IV. rész, Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1935, 446. o.); és az is, hogy Szladits Károly 1935-ben úgy fogalmazott a hagyományrendelés jellemzése során: „[a]z örökhagyó hagyományul rendelheti saját dolgot vagy jogát (pl. követelését: *legatum nominis*), vagy dologi jogot alapíthat javára (pl. hasznélvezetet)”. (Szladits Károly: A magyar magánjog vázlata II. rész, Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1935, 443. o.)
- [39] A későbbi – az indítványozó által is hivatkozott – bírói gyakorlat ugyancsak számolt a hasznélvezeti jog halál esetére szóló alapításának lehetőségével. Egy 1989-es bírósági döntés megállapította, hogy „[a] végrendeletben biztosított hasznélvezeti jog és a törvényen alapuló hasznélvezeti jog – az ún. özvegyi jog – nem azonos joghatású jogintézmények. A végrendeletben biztosított holtig tartó hasznélvezeti jog ugyanis a túlélő házastárs újabb házasságkötésével nem szűnik meg – szemben az özvegyi joggal [...]” (BH 1989.12.) Egy későbbi ügyben érvényesnek bizonyult az a szóbeli végrendelet, amely szerint „Hasznélvezet I. I.-nére száll!” (BH 1995.34.) A Legfelsőbb Bíróság e jogértelmezése később is megerősítést nyert (BH 2001.322.), és változatlan maradt a Kúria gyakorlatában is: egy ügyben az örökhagyó írásbeli magánvégrendeletével a törvényes öröklésre jogosult gyermekét nevezte meg általános örököséül azzal, hogy a házastársa holtig tartó hasznélvezeti jogot örököljön. Ennek során nem merült fel a hasznélvezeti jog végrendeleti alapításának kizártsága: „[a]z örökhagyó [...] egy végrendeletet fogalmazott meg, amikor úgy rendelkezett, hogy túlélő házastársa holtig tartó hasznélvezeti jogot örököljön valamennyi ingatlan-hagyatékán. [...] Ezek a rendelkezések jellegüknél fogva önállóan is megtehetőek[.]” (BH 2015.7.)
- [40] A polgári jogi kommentárok – ha szót ejtenek róla – megerősítik ezt az álláspontot, és következetesen a hasznélvezet alapításának eseteként nevesítik a végrendelettel alapított hasznélvezet. Ez az álláspont nemcsak a régi Ptk., hanem a Ptk. értelmezésénél is irányadó, melynek egy kommentárja a szerződéssel alapított hasznélvezet kapcsán megállapítja: hasznélvezeti jogot egyedül a tulajdonos alapíthat. Az erre irányuló kötelezettség egyébként mind az élők közötti, mind a halál esetére szóló jogügyletbe belefoglalható.
- [41] Bár a Ptk. rendelkezései a jelen ügyben a fentebb kifejtetteknek megfelelően nem irányadóak, az Alkotmánybíróság indokoltnak tartja megjegyezni, hogy míg a szerződéssel létrehozott hasznélvezet kapcsán a régi Ptk. 158. § (1) bekezdése úgy fogalmazott, „[s]zerződés alapján hasznélvezet azzal keletkezik, hogy a dolgot átadják”, addig a Ptk. 5:146. § (1) bekezdését a következőképpen szövegezte meg a jogalkotó: „[h]asznélvezeti jog létrejöttéhez az erre irányuló szerződésen vagy más jogcímen felül a dolog birtokának átruházása [...] szükséges”. A Ptk. tehát a hasznélvezet létrehozásánál utal a szerződésen kívüli „más jogcímekre” is. A polgári jog dogmatikája szerint a végrendelet mint a végintézkedés egyik formája nem szerződés – szemben az öröklési szerződéssel és a halál

- esetére szóló ajándékozással –, hanem egyoldalú jognyilatkozat. A Ptk. megfogalmazása arra enged következtetni, hogy a jogalkotó a tulajdon fölötti rendelkezés – közelebbről: annak hasznélvezettel való terhelésének – formáit nem akarta kizárólag a szerződésekre korlátozni. Ezzel a megállapítással összhangban áll az a tény, hogy a joggyakorlat sok évtizede lehetőséget nyújt a hasznélvezeti jog végintézkedéssel való alapítására.
- [42] Mindebből levezethető, hogy a magyar jogrendszer egyértelműen és következetesen lehetővé teszi azt, hogy az örökgyógy végintézkedés (végrendelet) útján hasznélvezetet alapítson valamely jogosult részére.
- [43] 4. Az Alaptörvény 28. cikke azt a követelményt támasztja a bíróságokkal szemben, hogy azok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék, továbbá az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Ennek alapján, bár az Alkotmánybíróság nem rendes jogorvoslati fórum, amely előtt a jogerős bírói döntés jogszerűsége tovább vitatható, a testület feladatkörébe tartozik az Alaptörvénnyel konform bírósági jogértelmezés kialakítása, melynek egyik eszköze az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz. {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [51]} A polgári jog öröklési szabályainak célja az, hogy formai és tartalmi keretet adjanak a tulajdon halál esetén való átszállásának, és meghatározzák azt, hogy az örökgyógy milyen módon bírhat ráhatással erre az átszállásra. A jogalkotó az Alaptörvény és az alkotmánybírósági gyakorlat alapján széles mozgástérrel bír e szabályok kialakítása terén, ami magában foglalja az alkotmányosan indokolható korlátozások előírását is. A végrendelet eltérést nem engedő polgári jogi szabályai maguk is részben a favor testamenti elvét szolgálják azáltal, hogy olyan biztosítékokat követelnek meg, amelyek alapján könnyebben megállapítható, hogy a végrendelet az örökgyógytól származik, illetve az ő akaratából létezik (pl. az örökgyógy aláírásának megkövetelése, az örökgyógy általi megsemmisítés hatálytalanító hatása), ezeken a feltételeken túlmenően pedig a polgári jog az örökgyóra hagyja a végrendelet tartalmának kialakítását, ami megfelel a tulajdonnal való rendelkezés alkotmányos jogának. A hasznélvezeti jog, bár korlátolt dologi jog, erős jogosítványokkal ruhazza fel a jogosultat, melyeket a jogrendszer – a hasznélvezet in rem jellegéből kifolyólag – mindenkivel szemben véd, ideértve magát a tulajdonost is. Könnyen elképzelhető, hogy az örökgyógy valamely ingatlanának tulajdonjogát meghatározott örökösökre kívánja hagyni, avagy a tulajdonjogról egyáltalán nem is rendelkezik – a törvényes öröklés rendjére bízva annak átszállását –, azonban biztosítani kívánja, hogy valamely nevezett örökös életében élvezhesse az ingatlant. Egyúttal az örökgyógy a tulajdonában lévő lakrész sorsáról oly módon rendelkezett, ami ismert volt a magyar jogrendszerben. A Fővárosi Törvényszék nem mutatott fel olyan alkotmányos indokot, illetve közérdeket, amely az örökgyógy e rendelkezési jogának a támadott ítéletben meghatározott korlátozását megalapozná.
- [44] A Fővárosi Törvényszéknek az az érvelése, hogy hasznélvezet nem alapítható halál esetére, nem önmagában azért ütközik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe, mert ellentétes a régi Ptk. értelmezésének bevett gyakorlatával – ennek vizsgálata nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik –, hanem azért, mert alkotmányos indok nélkül korlátozza az örökgyógyt abban, hogy a tulajdonába tartozó dolog fölött a jogrendszer nyújtotta keretek között rendelkezzen. Az Alkotmánybíróság ennek kapcsán hangsúlyozza: ebből nem következik az, hogy az Alaptörvény alapján a tulajdonosoknak alanyi joga lenne arra, hogy megkötés nélkül rendelkezzenek a tulajdonukba tartozó dolgok sorsa fölött. A 64/1993. (XII. 22.) AB határozat megállapította, hogy az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Figyelembe kell venni azt is, hogy a tulajdonhoz való jog az egyetlen olyan alapjog, amelyet a közérdekre hivatkozva lehet korlátozni – ezt az Alkotmánybíróság már 2012 előtt is kiemelte –, és ezt a sajátosságot a korábbi Alkotmányhoz képest az Alaptörvény még hangsúlyosabbá teszi azáltal, hogy előírja: „[a] tulajdon társadalmi felelősséggel jár”. {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [59]} A támadott bírói döntés alkotmányosságát az Alkotmánybíróság e mindenkori korlátok között ítélte meg, és ennek során jutott a jelen következtetésre.
- [45] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 43.Pf.634.260/2014/4. számú ítéletét az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése alapján megsemmisítette.
- [46] 5. Az Alkotmánybíróság fontosnak tartja megjegyezni, hogy e határozata nem érinti a hasznélvezeti jog mértékének bírósági megállapítását, illetve annak lehetőségét. A jelen alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló pereskedés során az egyes bíróságok vitatták a hasznélvezet terjedelmét, a Fővárosi Törvényszék pedig a támadott ítélet indokolásában – mellékesen – utalt arra, hogy sem a hasznélvezet tárgyában előterjesztett kereseti kérelem, sem a BKKB-nak a hasznélvezeti jogot a perbeli ingatlan 15/100 hányadára megállapító ítélete nem szolgálhatna ingatlan-nyilvántartási bejegyzés alapjául, mert azok nem tartalmazzák, hogy a hasznélvezet mely tulajdonosok tulajdoni hányadát milyen mértékben terhelné. A támadott ítélet perdöntő érve az, hogy hasznélvezet egyáltalán nem alapítható halál esetére; a jelen alkotmánybírósági határozatban foglalt

megsemmisítés ennek alaptörvény-ellenességén alapul. Egyebekben a végrendelet rendelkezéseinek és azok érvényesíthetőségének megállapítása alkotmányjogi relevancia híján a rendes bíróságok hatáskörébe tartozik, az indítvány pedig nem tartalmaz olyan érvelést, ami ebben a vonatkozásban az Alkotmánybíróság beavatkozását indokolná.

- [47] 6. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék ítéletét az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével is ellentétesnek vélte. Azonban az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata az, hogy ha megállapítja a támadott aktus alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény valamely rendelkezése alapján, akkor az Alaptörvény többi előírásával való esetleges ütközést nem vizsgálja érdemben. {12/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [32]; 28/2015. (IX. 24.) AB határozat, Indokolás [35]} A jelen esetben a támadott ítéletnek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe ütközése szükségtelenné tette a XXIV. cikk (1) bekezdésének fényében való vizsgálatot, így attól az Alkotmánybíróság eltekintett.
- [48] 7. Az Abtv. 43. § (4) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság a bírói döntés megsemmisítése esetén megsemmisítheti a döntéssel felülvizsgált más bírósági vagy hatósági döntéseket is.
- [49] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Fővárosi Törvényszék 43.Pf.634.260/2014/4. számú ítélete mellett a BKKB 2.P.XI.20.777/2011/37. számú ítéletének megsemmisítését is kérte. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jog sérelmét eredményező jogértelmezést azonban csak a Fővárosi Törvényszék támadott ítélete tartalmazza; a tulajdonhoz való jog sérelme és a BKKB támadott ítélete között nincs alkotmányos összefüggés {Vö. 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [55]}, emellett ezt az alapjogsérelmet a Fővárosi Törvényszék ítéletének megsemmisítése orvosolja. {Vö. 24/2015. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [29]} Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel nem tartja indokoltnak az Abtv. 43. § (4) bekezdésének alkalmazását.
- [50] 8. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2016. február 23.

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2379/2014.

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [51] A határozat rendelkező részével és az ahhoz kapcsolódó indokolással alapvetően egyetértek, ugyanakkor a határozat indokolását az alábbiakkal tartom szükségesnek kiegészíteni.
- [52] 1. A vizsgált ügy álláspontom szerint alkalmat adott volna arra, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz és örökléshez való alkotmányos jogokhoz kapcsolódóan kitérjen a közvetett horizontális hatály (Drittwirkung) kérdésére is.
- [53] A vizsgált esetben a valódi panasz tárgyát képező magánjogi tárgyú ügyben meghozott bírósági döntés már a rendes bírósági eljárásban is szoros kapcsolatban állt az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz és örökléshez való jogokkal. A bíróság támadott döntésben foglalt jogértelmezése közvetlenül érintette a végrendeleten alapuló aktív örökléshez való jog alkotmányos védelmi körét, amely az örökhagyó, mint tulajdonos tulajdonjogából eredő, halál esetére szóló rendelkezési jogán keresztül alapjogi védelem alatt áll. A bírói döntésben foglalt jogértelmezés – ahogyan arra a határozat indokolása helyesen rámutat – a végrendeleten alapuló passzív öröklési jog sérelmét (a panaszos kizárását abból, hogy a végrendeleti úton alapított hasznélvezeti jog tekintetében örökössé válhasson) is okozta. A felek magánjogi (öröklési jogi) jogviszonyában felmerült jogvita elbírálása során a rendes bíróságnak – felismerve az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének az ügyben fennálló érintettségét – az említett alaptörvényi rendelkezéssel összhangban kellett volna értelmeznie az irányadó anyagi jogot, az Alaptörvény 28. cikkének megfelelő jogértelmezéssel (verfassungskonforme Auslegung) kellett volna érvényt szereznie a felek magánjogi jogvitájában az Alaptörvényben foglalt tulajdonhoz és örökléshez foglalt jogoknak. A tulajdonhoz és az örökléshez való alkotmányos jogok „átsugárzó hatását” (Ausstrahlungswirkung) a felek magánjogi (öröklési jogi) jogviszonyából származó jogvita ügyben a rendes bíróságnak érvényesítenie kellett volna a döntésében. Amint erre a külföldi szakirodalom is rámutat: „az Alaptörvény objektív értékei minden jogterületet áthatnak, ideértve a magánjogot is [...]. Az Alaptörvény objektív értékeit a bíróságok érvényesítik.” (Vö. Donald P. Kommers: *The Constitutional Jurisprudence of the Federal Republic of Germany*. Durham 1997, 368. o.)
- [54] Az Alkotmánybíróság „valódi” alkotmányjogi panasz hatáskörben alkotmányos kontrollt gyakorol a rendes bíróság döntésében foglalt jogértelmezés fölött, ezzel a felek magánjogi jogviszonyából (a vizsgált ügyben öröklési jogi jogviszonyából) eredő jogvita ügyben az ahhoz szorosan kapcsolódó alapjogok „átsugárzó hatásának” a rendes bíróságok által történő figyelembe vételét az alapjogi jogvédelem rendes bíróságok által történő érvényesítését is kontrollálja.
- [55] A jelen ügyben a rendes bíróság az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz és örökléshez való alkotmányos jogoknak a felek magánjogi jogviszonyára – és az ebből eredő a rendes bíróság elé vitt jogvitájára – való „átsugárzó hatását” a jogértelmezése során figyelmen kívül hagyta, az alapjogi szempontok feltárása és figyelembe vétele nélkül hozta meg a döntését. A jelen ügyben az érintett alkotmányos jogok közvetett horizontális hatályának és ezen keresztül az alapjogi szempontoknak a figyelmen kívül hagyása kizárta az említett alkotmányos jogok rendes bírósági védelmét. Álláspontom szerint tehát a jelen ügyben az érintett alapjogok közvetett horizontális hatályának a rendes bíróság általi figyelmen kívül hagyása a rendes bírósági úton megvalósuló alapjogvédelem lehetőségét vette el a panaszostól: annak a lehetőségét, hogy a magánjogi jogvita eldöntése során a rendes bíróság az alkalmazandó anyagi jogot az Alaptörvény érintett rendelkezéseivel (alapjogaival) összhangban állóan, azoknak érvényt szerezve értelmezze és alkalmazza.
- [56] 2. Fontosnak tartom továbbá jelezni azt, hogy véleményem szerint szükséges lett volna kidolgozni az örökléshez való alapjog Alaptörvénynek megfelelő új dogmatikáját.
- [57] Mint az a jelen ügyből is világosan kiderül, a „valódi” alkotmányjogi panasz új intézménye az Alkotmánybíróság korábbi – kizárólag az alkotmányos tulajdonjogból eredeztetett – dogmatikájára is szükségképpen kihatással van, azonban ezt a többségi határozat nem vette kellő súllyal figyelembe.
- [58] Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában a végrendeleti öröklés jogát (mind aktív, mind passzív oldalról) kizárólag az aktív végrendelezési jog védelmén keresztül védte, méghozzá úgy, hogy azt lényegében a tulajdonhoz való jog védelmével azonosította. A „valódi” alkotmányjogi panasz megjelenésével azonban ez a korábbi dogmatika már nem teljes mértékben kielégítő, hiszen a passzív végrendelezési jog jogosultja csak saját jogsérelmére hivatkozva fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Az alapjogi védelem teljességének biztosítása érdekében ebben az esetben azonban az örökléshez való jog védelmét már nem lehet teljes mértékben a tulajdonhoz való jog védelmi körébe vonni, hiszen az örökösnek az örökség megszerzéséig még nincs tulajdonjoga, amit védeni lehetne, azonban alapjogi jogsérelme éppen ebből a helyzetből (a tulajdonjog hiányából) fakad.

- [59] Meglátásom szerint az örökléshez való jog sajátos, és az Alkotmánybíróság által a jövőben kidolgozandó védelmi körének az öröklési jog kodifikált szabályain és a joggyakorlatban kikristályosodott gyakorlatán kell alapulnia, és csak részben kell átfedésben állnia a tulajdonhoz való jog védelmi körével.
- [60] Az Alaptörvény XIII. cikkében szabályozott örökléshez való jog nézetem szerint mind az aktív, mind a passzív örökléshez való jogot alapjogi védelemben részesíti. A passzív örökléshez való jog azonban eloldódik az alkotmányos tulajdonjog dogmatikai gyökerétől, hiszen e körben az Alaptörvény kifejezetten az örökség megszerzését védi, amelyre mint tulajdonszerzésre a tulajdonhoz való alapjogi védelmi köre az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata alapján nem terjed ki. Az aktív és a passzív örökléshez való jognak, mint egy egységes, önálló alapjogi két aspektusának a fentiek alapján a tulajdonjogtól részben eloldódott, sui generis alapjogi dogmatikával kell rendelkeznie. Ez az önálló dogmatika adhat lehetőséget az örökléshez való alkotmányos alapjogi önálló védelmi körének a meghatározására, illetve a korlátozhatóságára vonatkozó önálló mérceként egy másik alapjogétól, az alkotmányos tulajdonjogétól eltérő mérceként való alkalmazására.
- [61] Az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított örökléshez való jogon mint alkotmányos alapjogon keresztül az Alaptörvény értékrendje átsugárzik a magánjogi dogmatikára azzal, hogy annak körében a favor testamenti elvnek, illetve az örökölt javak megszerzéséhez vezető magánjogi dogmatikának Alaptörvényben garantált, alapjogi védelmet nyújt. Ezen alapjogi védelemnek a rendes bíróságoknak és végső soron az Alkotmánybíróságnak kell érvényt szereznie. Ezen alapjogi védelem végső eljárásjogi eszköze az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjában, illetve az Abtv. 27. §-ában foglalt alkotmányjogi panasz intézménye mint alkotmányos jogorvoslat.
- [62] A fentiek alapján egyes esetekben indokolt lehet az, hogy az Alkotmánybíróság a tulajdonhoz való jog védelmi körén kívül álló, azonban az örökléshez való jog védelmi körébe beletartozó esetekben is érdemi jogorvoslatot biztosítson. Különösen akkor indokolt egy ilyen új típusú alapjogi védelem, ha az örökléshez való (passzív) jog amiatt sérül súlyos mértékben, mert az örököszt megfosztja egy, az öröklési joggyakorlatban egyértelműen elismert és lényeges jog öröklésétől.
- [63] Véleményem szerint a jelen esetben fennáll e három fenti feltétel. Egyrészt a haszonélvezeti jog öröklésének lehetőségét magánjogi joggyakorlatunk szilárdan és hosszabb idő óta biztosítja, másrészt egy ingatlanra vonatkozó haszonélvezeti jog lényeges, dologi jogi jószágnak tekinthető (amely a tulajdonjogot is végső soron nuda proprietatis színtétele), az öröklés folyamatába (az öröklés jogcímén történő tulajdonszerzésbe) való bírói beavatkozás pedig súlyosnak minősíthető, különös tekintettel arra, hogy az eljárás tizennyolc éven keresztül elhúzódott, amely az ügyben érintett haszonélvezeti jognak az idő múlásától nagyban függő természete (főszabály szerint ez a jog a jogosult haláláig áll fenn) miatt különösen súlyosan esik latba.
- [64] A jelen ügyben eljáró bíróság ezt az alkotmányos védelmi helyzetet jogértelmezése és jogalkalmazása során figyelmen kívül hagyta, ami önmagában a bírói döntés alaptörvény-ellenességét eredményezte.
- [65] Mindemellett fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy az örökléshez való alkotmányos alapjogi természeténél fogva nem korlátozhatatlan alapjogi jog, korlátozására az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének szabályai vonatkoznak. A jelen ügyben a bíróság jogértelmezése a haszonélvezettel összefüggésben az aktív és a passzív örökléshez való jogot lényegében elvonta, az alapjogi tartalmát súlyos mértékben, egy nagy terjedelmű dologi jogi jogosultság öröklésének megghiúsításával korlátozta. Az alapjogi lényegi tartalmát érintő, azt elvonó bírói döntés ezért sértette az Alaptörvényt.
- [66] Megjegyzem ugyanakkor, hogy az öröklési jognak a jogalkotó általi alkotmányos korlátozása megengedett lehet. A német alkotmánybíróság (BVerfG) gyakorlatában az örökléshez fűzött adók akkor tekinthetők összeegyeztethetőnek az alkotmányos öröklési joggal, ha ezek a terhek nem olyan mértékűek, hogy eleve kizárnák vagy ellehetetlenítenék az örökség megszerzését, és így tartalmunkban illetve tényleges hatásukban az örökléshez való jog értelmének és funkciójának elvesztésén keresztül annak kiüresedéséhez vezetnének. (BVerfG, Beschl. v. 22.6.1995, 2 BvR. 552/91, BStBl. II. 1995. 671. (673 f))
- [67] 3. Összegezve az álláspontomat egyetértek azzal, hogy a vizsgált esetben a rendes bíróság döntése sértette az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz és örökléshez való jogokat. Az örökös oldalán sérült az aktív örökléshez való jog, amely az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében alapjogi védelem alatt áll az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való alapjogon, illetve az ennek részét képező rendelkezési jogon (halál esetére szóló rendelkezési jogon) keresztül. A panaszos oldalán ezzel egyidejűleg az alkotmányosan védett végrendeleten alapuló passzív örökléshez való jog sérelme is megállapítható. A rendes bíróság döntése tehát mind az aktív, mind a passzív, végrendeleten alapuló öröklési jogot sértette, illetve egyidejűleg a tulajdonhoz való jog sérelmét is megvalósította. A contra constitutionem jogértelmezés álláspontom szerint az érintett alaptörvényi rendelkezések „átsugárzó hatásának”, a közvetett horizontális hatálynak a rendes

bíróság általi fel nem ismerésére vezethető vissza, alapvetően ennek a következménye a határozatban kimondott alaptörvény-ellenesség. Ennek következtében a bírói döntés véleményem szerint is alaptörvény-ellenes, ezért azt az Alkotmánybíróságnak meg kellett semmisítenie.

Budapest, 2016. február 23.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

IX. Határozatok Tára

A Kormány 1098/2016. (III. 1.) Korm. határozata a Tokaji Borvidék Borászati Közösségi Infrastruktúra Program támogatásáról

A Kormány

1. támogatja, hogy a Tokaji Borvidéken a Tokaji Borvidék Hegyközségi Tanácsa, mint kedvezményezett által borászati közösségi infrastruktúra program kerüljön megvalósításra azzal a céllal, hogy a Tokaji Borvidéken lévő valamennyi borászat borkészítési technológiai háttere közösségi alapon kialakításra, illetve javításra kerüljön, és ehhez valamennyi tokaji borvidéki borászat egyenlő feltételekkel hozzáférhessen;
2. felhívja a nemzetgazdasági minisztert, hogy a Miniszterelnökséget vezető miniszterrel, valamint a földművelésügyi miniszterrel együttműködésben gondoskodjon 3 milliárd forint költségvetési támogatás biztosításáról a Tokaji Borvidék Hegyközségi Tanácsa számára a Tokaji Borvidék Borászati Közösségi Infrastruktúra Program befogadó- és a Programhoz kapcsolódó egyéb épületek létesítéséhez, a Programot kiszolgáló további infrastrukturális fejlesztések megvalósításához, valamint a Közösségi Infrastruktúra Program lebonyolítási költségeinek fedezéséhez, és készítse el a támogatás költségvetési átcsoportosításához szükséges előterjesztést a Kormány számára.

Felelős: nemzetgazdasági miniszter

a Miniszterelnökséget vezető miniszterrel és a földművelésügyi miniszterrel együttműködésben

Határidő: azonnal

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 1099/2016. (III. 1.) Korm. határozata a tejágazat átfogó intézkedési tervéről

A Kormány felhívja

1. a földművelésügyi minisztert átfogó tejágazati stratégia kidolgozására;
Felelős: földművelésügyi miniszter
Határidő: 2016. március 31.
2. a Miniszterelnökséget vezető minisztert, hogy a nemzetgazdasági miniszter bevonásával dolgozzon ki akcióttervet az élelmiszer kiskereskedelem helyzetének javítására vonatkozóan;
Felelős: Miniszterelnökséget vezető miniszter
nemzetgazdasági miniszter
Határidő: 2016. március 31.
3. a külgazdasági és külügyminisztert, hogy készítsen előterjesztést a tejipari vállalkozások külpiacra igénybe vehető feldolgozó kapacitásáról és a külföldi tejipari technológiák hazai alkalmazásának lehetőségeiről;
Felelős: külgazdasági és külügyminiszter
Határidő: 2016. március 31.
4. a földművelésügyi minisztert a friss és a tartós tej fogalmi rendszerének felülvizsgálatára;
Felelős: földművelésügyi miniszter
Határidő: 2016. március 31.
5. a nemzetgazdasági minisztert, hogy készítsen előterjesztést a tejtermelők likviditásának növelését szolgáló intézkedések megvalósításához szükséges 11,44 milliárd forint többletforrásnak a központi költségvetés XII. Földművelésügyi Minisztérium fejezetbe történő átcsoportosításáról;
Felelős: nemzetgazdasági miniszter
Határidő: 2016. március 15.

6. az emberi erőforrások miniszterét, hogy készítsen előterjesztést a közétkeztetési szabályok módosításáról a friss tej felhasználásának kötelezővé tétele érdekében.

Felelős: emberi erőforrások minisztere

Határidő: 2016. április 15.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány 1100/2016. (III. 1.) Korm. határozata
a rendkívüli kormányzati intézkedésekre szolgáló tartalékból történő előirányzat-átcsoportosításról és
a 2015. évi költségvetési maradványok egy részének felhasználásáról**

A Kormány

1. az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 21. § (6) bekezdésében biztosított jogkörében eljárva 230,0 millió forint egyszeri átcsoportosítását rendeli el elszámolási, a fel nem használt rész tekintetében visszatérítési kötelezettséggel a 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény 1. melléklet XI. Miniszterelnökség fejezet, 32. Rendkívüli kormányzati intézkedések cím terhére, az 1. melléklet szerint;

Az átcsoportosítás tekintetében

Felelős: nemzetgazdasági miniszter

Határidő: azonnal

Az elszámolás és a visszatérítési kötelezettség tekintetében

Felelős: külgazdasági és külügyminiszter

Határidő: 2017. január 31.

2. az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet 152. §-ában biztosított jogkörében eljárva engedélyezi a 2015. évi kötelezettségvállalással nem terhelt költségvetési maradványokból a XVIII. Külgazdasági és Külügyminisztérium fejezetnél keletkezett 445 878 ezer forint változatlan célú felhasználását.

Felelős: nemzetgazdasági miniszter

Határidő: azonnal

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

1. melléklet az 1100/2016. (III. 1.) Korm. határozathoz

XI. Miniszterelnökség
XVIII. Külgazdasági és Külügyminisztérium

ADATLAP A KÖLTSÉGVETÉSI ELŐIRÁNYZATOK MÓDOSÍTÁSÁRA
a Kormány hatáskörében
Költségvetési év: 2016.

Millió forintban, egy tizedessel

Államháztartási egyedi azonosító	Fejezet szám	Cím szám	Alcím szám	Jog-cím csop. szám	Jog-cím szám	Kiemelt előír. szám	Fejezet név	Cím név	Alcím név	Jog-cím csop. név	Jog-cím név	K I A D Á S O K												Módosítás (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma					
												Kiemelt előirányzat neve																			
	XVIII.						Külgazdasági és Külügyminisztérium																								
		7					Fejezeti kezelésű előirányzatok																								
			2				Államháztartáson kívüli szervezetek támogatása																								
263090				3			Demokrácia Központ Közalapítvány-Tom Lantos Intézet támogatása																								
356039				7		K5	Határmenti gazdaságfejlesztési programok																								
						K5	Egyéb működési célú kiadások																								
	XI.						Miniszterelnökség																								
297102		32					Rendkívüli kormányzati intézkedések																								
						K5	Egyéb működési célú kiadások																								

Az előirányzatmódosítás érvényessége: a.) a költségvetési évben egyszeri jellegű

Millió forintban, egy tizedessel

Államháztartási egyedi azonosító	Fejezet szám	Cím szám	Alcím szám	Jog-cím csop. szám	Jog-cím szám	Kiemelt előír. szám	Fejezet név	Cím név	Alcím név	Jog-cím csop. név	Jog-cím név	B E V É T E L												Módosítás (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma					
												Kiemelt előirányzat neve																			

Az előirányzatmódosítás érvényessége: a.) a költségvetési évben egyszeri jellegű

Millió forintban, egy tizedessel

Államháztartási egyedi azonosító	Fejezet szám	Cím szám	Alcím szám	Jog-cím csop. szám	Jog-cím szám	Kiemelt előír. szám	Fejezet név	Cím név	Alcím név	Jog-cím csop. név	Jog-cím név	T Á M O G A T Á S												Módosítás (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma							
												Kiemelt előirányzat neve																					
	XVIII.						Külgazdasági és Külügyminisztérium																										
		7					Fejezeti kezelésű előirányzatok																										
			2				Államháztartáson kívüli szervezetek támogatása																										
263090				3			Demokrácia Központ Közalapítvány-Tom Lantos Intézet támogatása																										
356039				7			Határmenti gazdaságfejlesztési programok																										
							Egyéb működési célú kiadások																										

Az előirányzatmódosítás érvényessége: a.) a költségvetési évben egyszeri jellegű

Az adatlap 5 példányban töltendő ki												A támogatás folyósítása/zárólása (módosítása +/-)												Foglalkoztatottak létszáma (fő) - időszakra															
												Összesen												Összesen															
Fejezetet irányító szerv						1 példány						időarányos																											
Állami Számvevőszék						1 példány						teljesítményarányos																											
Magyar Államkincstár						1 példány						egyéb: azonnal						230,0																					
Nemzetgazdasági Minisztérium						2 példány												230,0																					
																								I. n.év				II. n.év				III. n.év				IV. n.év			

* Az összetartozó előirányzat-változásokat (+/-) egymást követően kell szerepeltetni.

A Magyar Közlönyt az Igazságügyi Minisztérium szerkeszti.

A szerkesztésért felelős: dr. Salgó László Péter.

A szerkesztőség címe: Budapest V., Kossuth tér 4.

A Magyar Közlöny hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <http://www.magyar kozlony.hu> honlapon érhető el.

A Magyar Közlöny oldalhű másolatát papíron kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó.

Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető.